

DIÓSDI DIÓ ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készítette:
Diósdí Dió Óvoda
nevelőtestülete

Diósd, 2018. augusztus 23.

1. Tartalomjegyzék

1.	Tartalomjegyzék	2
2.	Preambulum	3
3.	Bevezetés	4
4.	Helyzetkép	5
5.	A programválasztásunk szempontjai	6
6.	A tudatos fejlesztés feltételei	6
6.1.	Óvodakép	6
6.2.	Gyerekkép	9
6.3.	Az óvoda kapcsolatai	12
7.	Az óvoda pedagógiai-pszichológiai koncepciója	13
7.1.	Az óvodai nevelés célja	13
7.2.	Az óvodai nevelés alapelvei	13
7.3.	Az óvodai nevelés általános feladatai	15
7.3.1.	Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztő program	15
7.3.2.	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	23
7.3.3.	Az anyanyelvi nevelés, értelmi fejlődés megvalósítása	25
8.	Az esélyegyenlőség biztosítása	27
9.	Gyermekvédelmi feladatok ellátása	29
10.	Az óvodai nevelés speciális feladatai	32
10.1.	Logopédiai ellátás	32
10.2.	Óvodai pszichológiai ellátás	33
10.3.	Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása	33
10.3.1.	Sajátos Nevelési Igényű gyermekek ellátása	34
10.3.2.	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek óvodai nevelése /BTMN/	35
11.	Az óvodai élet tevékenységformái	36
11.1.	Játék-, és tanulási tevékenységek	39
11.1.1.	Játék	39
11.1.2.	Tanulási tevékenység	46
11.1.2.1.	A külső világ tevékeny megismerése	46
11.1.2.1.1.	A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal	53
11.1.2.2.	Mozgás	54
11.1.2.3.	Művészeti tevékenységek	56
11.1.2.3.1.	Verselés, mesélés	57
11.1.2.3.2.	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	59
11.1.2.3.3.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	60
11.2.	Társas-, és közösségi tevékenységek	62
11.3.	Munka jellegű tevékenységek	64
11.4.	Szabadidős tevékenységek	65
12.	A fejlődés nyomon követése, a nevelés-tanulás tervezése, dokumentumaink, a nevelés-tanulás időkeretei	66
13.	Törvényi hivatkozások	69
14.	Felhasznált irodalom	70
15.	Legitimációs záradék	71

2. Preambulum

Intézmény neve	Diósd Dió Óvoda
OM azonosító	032825
Fenntartó	Diósd Város Önkormányzat
Alapító okirat száma	20747-10/2018
Az Intézmény illetékességi és működési területe	Diósd Város közigazgatási területe
Intézmény székhelye	Diósd, Gárdonyi Géza utca 9.
Telefon száma	06-23/400-690
email címe	dioovoda@gmail.com
Székhelyen kívül működő intézményei	Diósd Dió Óvoda Ifjúság utcai tagóvodája 2049 Diósd, Ifjúság utca 4.
	Diósd Dió Óvoda Kocsis utcai tagóvodája 2049 Diósd, Kocsis utca 1.
Pedagógiai programot készítette	Diósd Dió Óvoda nevelőtestülete
Pedagógiai programot jóváhagyta	Sánta Gáborné óvodavezető
Intézmény alaptevékenysége szakfeladatonként	091110 óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
	091120 sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
	091140 óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
	096015 gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
	096025 munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

3. Bevezetés

**"Engem ne emeljen a magasba senki,
Ha nem tud addig tartani, amíg megnövök,
Hanem guggoljon le mellém.
Ha nem csak hallani, de érteni is akar,
Hogy közel legyen a szívdobbanásunk."**

Birtalan Ferenc

Választott programunk a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program, melyet nevelőtestületünk saját gondolataival, helyi sajátosságokkal bővített ki. Fontos szempont volt, hogy tartalma szakmailag összehangolt, egymásra épülő legyen, tükrözze pedagógiai elveinket, nézeteinket, fogalmazódjon meg benne a helyi sajátosság, tartalmazza az inkluzív pedagógiát, megkönnyítse az óvodából az iskolába való átmenetet gyermekeink számára, szélesebb körben értelmezze a szülőkkel való kapcsolattartást. Programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyerekeknek az elmélyült játéokra.

Diósi Dió Óvoda nevelőtestülete

4. Helyzetkép

Diósd az utóbbi évtizedekben kis faluból várossá fejlődött. A lakosság számának dinamikus növekedése együtt járt a gyermeklétszám folyamatos emelkedésével. Óvodánk – a magas csoportlétszámok ellenére – teljesíteni tudja a szülői elvárásokat: a gyermekek békés, nyugodt környezetben, megfelelő pedagógiai szakértelem mellett, harmonikusan fejlődnek.

Diósd város – fejlődése ellenére – még megőrizte falusias jellegét, valamint a régi Diósdhoz kapcsolódó hagyományos rendezvényeit (Márton-nap, nemzeti és keresztény ünnepeinkhez kapcsolódó rendezvények, Tavaszköszöntő, Szent Gellért-nap stb.), melyekhez óvodásaink és pedagógusaink is aktívan tudnak kapcsolódni. Így lehetőségünk van a kisgyermeket megismertetni a múlt hagyományaival, a jelenkor szokásaival.

A Diósi Dió óvoda három épületben működik:

1. A település legrégebbi óvodája az Ifjúság utcai óvoda. A lakótelep térségében épült, kezdetben 4 csoportos volt, mára 7 csoportossá bővült az óvoda. Udvarát koros fák teszik árnyékossá.
2. A Kocsis utcai óvodát 2010-ben vették birtokba a gyerekek. A 6 csoportos óvoda hatalmas épülete a város felső részében található, zöldövezetben.
3. A legújabb épület a Gárdonyi Géza utcában 2017 januárjában átadott óvoda. Régen iskolaként működött, ma 6 csoportos óvoda, mely a város szívében van, családi házakkal körül ölelve.

Az óvoda mindhárom épülete egy vezetés alá tartozik. A különböző adottságok ellenére a nevelőtestület egységesen a közösen létrehozott helyi óvodai nevelési programot alkalmazza, mely a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program adaptálása alapján készült. A tevékenységközpontú óvodai nevelési program középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést, és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. Mint nevelő intézmény, óvodánk is a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével a 3–7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli. Kiemelkedő fontosságú a játék szerepe. A játék kicsiben maga az élet, az, amit a gyermek fel fog és rekonstruálni tud az őt körülvevő világból.

5. A programválasztás szempontjai

A társadalmi és törvényi változások következtében kialakult helyzet szükségessé tette, hogy programunkat újra gondoljuk. Választott programunk lehetővé teszi a kompetenciafejlesztést, hogy a gyermekek szociális érettsége, képességeik, készségeik fejlettségi szintje biztosítsa a gyermek számára a sikeres iskolakezdést. A tevékenység által történő fejlesztés nem más, mint kompetenciafejlesztés. A tevékenységközpontú nevelés a képességek – kompetenciák – fejlesztését tevékenységek által, komplex tevékenységek, cselekvések segítségével kívánja megvalósítani. Az óvoda az eddig alkalmazott képességfejlesztési gyakorlatot folytatva megfelel a kulskompetencia-fejlesztés alapozó feladatainak.

A fejlesztés általános irányát abban látjuk, hogy az óvodába járó gyermekek kiegyensúlyozott, harmonikus testi, szellemi fejlődését biztosítva saját szintjükön aktívak, érdeklődők, társas kapcsolataikban sikeresek legyenek, kiindulva abból, hogy szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Mindannyian egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljenek, s meglévő hátrányai csökkenjenek. A nyugodt légkörben nevelkedő, sok tapasztalatot, ismeretet szerzett gyermekek könnyebben veszik az óvodai élet után az akadályokat.

Célkitűzésünk, hogy óvodánkat továbbra is a gyermekközpontúság, a gyermeki személyiség értéként kezelése, a gyermekszerepet, a gyermek óvása, védelme jellemezze.

6. A tudatos fejlesztés feltételei

6.1 Óvodakép

Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda kiegészítő szerepet tölt be a gyermekek fejlődésének elősegítésében. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye. Az óvodában, miközben az teljesíti funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) a gyermekekben megteremtődik a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikai feltételei.

Ennek érdekében célunk, hogy a gyermekek családias, nyugodt, szeretetteljes légkörben nevelkedjenek, ahol biztonságban érezhetik magukat.

Az óvodás korú gyermek legfőbb tevékenysége a játék, ezért arra törekszünk, hogy a szabad játékban tapasztalatok által teljesebben ki a személyiségük.

Esélyegyenlőség jegyében biztosítjuk az óvodába járó gyermekek nevelési feltételeit, a hátrányos helyzetű valamint a tehetséges gyermekek differenciált fejlesztésének lehetőségét. Lehetőséget adunk mindazon gyermekek befogadására, nevelésére, fejlesztésére, akik a szakértői bizottság véleménye és az alapító okiratunkban foglaltak alapján integráltan nevelhetők.

Az óvónők bevonják a dajkát és a pedagógiai asszisztenst a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, megvalósításába. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalnak a közösen kitűzött célok- és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, őszinte, nyílt véleménnyel segítik a legjobb megoldás kialakítását.

Az óvoda helyiségei

A csoportszoba a játék, a foglalkozások, a pihenés/alvás és az étkezés színtere. A természetes megvilágítás adott, a falak színe világos. Az erős napsugárzás és a túlzott felmelegedés ellen a csoportszobák árnyékolókkal vannak felszerelve. Az átlagos hőmérsékletet fali hőmérővel ellenőrizzük, a párologtatásról szükség esetén gondoskodunk. A berendezési tárgyak megfelelő méretűek, könnyen tisztántarthatók. A csoportok méreteinek kihasználtságát nagymértékben befolyásolja a berendezés, a bútorok elrendezése; e munkában fontos szerep jut az óvónőknek és a gyermekcsoportoknak is. Egy-egy ötletes elgondolás megvalósításával alkalmanként is biztosítani kell – teremrendezéssel – a nagy terek kialakítását, ill. „kuckók” elkerítését adott játékokhoz. A csoportszobában a játékokat úgy jó elhelyezni, hogy azokhoz a gyermekek, akár kicsik, akár nagyok, könnyen hozzáférhessenek. Így célszerű külön részként helyet biztosítani a barkácssaroknak; a társasjátékoknak; a szőnyegen a nagymozgásos játékoknak, járműveknek, kiegészítőknak; a folyamatos reggelihez külön asztalt, ahol nyugodtan folyhat a játék folyamán is az étkezés; mesesarkot, ahol a mesekönyveké a főszerep, ahol megszokják a könyvek gondos használatát, tiszteletét. A babaszoba, a babakonyha megfelelő helyen való kialakítása lehetőséget teremt az elmélyült játéokra.

A gyermeki ötletek megvalósítása inspirálja a pedagógust, még több új gondolatot eredményez, ami alapját adja a csoportszoba aktív díszítésének, elrendezésének, eszközök, játékok színesítésének és a közös tevékenységnek.

Fontos feladat a csoportban az élősarok kialakítása. A jól megválasztott hely kedvez az ott lévő élőlényeknek, növényeknek ugyanúgy, mint a kisebb

állatoknak. A csoportszoba hangulatát nagymértékben az adja meg, hogy a pedagógusok és a gyermekek mennyire díszítik, rendezgetik különböző évszakokhoz, ünnepekhez, különleges alkalmakhoz kapcsolódva.

A csoportszobákhoz öltöző és mosdó tartozik, ahol minden gyermek számára megfelelő nagyságú tároló hely található. Az öltöző berendezése és világítása a gyermekek kényelmes vetkőzését, öltözését szolgálja. A mosdóban a szerelvények magassága és a méretei szintén megfelelnek a gyermekek méreteinek. Minden gyermeknek van külön törölközője, fogmosó pohara. Tisztán tartásukról rendszeresen gondoskodunk.

Az óvoda helyiségeiben naponta többször szellőztetünk, különös gondot fordítunk az étkezés előtti alapos és az alvás alatti folyamatos szellőztetésre. A csoportszobákban biztosított az ebéd, valamint a folyamatos reggeli és uzsonna.

Óvodánk mindhárom épülete rendelkezik tornateremmel, amely biztosítja a megfelelő helyet a mozgásfoglalkozásokhoz és a különböző nagy teret igénylő tevékenységekhez.

Az óvoda udvara

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik fontos színtere. Udvarunknak van napos és árnyékos része; minden csoport külön udvarrészrel rendelkezik, melyek átjárhatók. Változatos mozgásokra és sportjátékokra is alkalmas. Az udvaron gondosan rendben tartott homokozók vannak. A szerepjátékok különböző kellékei növelik a gyermekek játékkedvét, és változatos tevékenységekre készítetik őket. A WC, a mosdó könnyen megközelíthető.

Ösztönözzük, hogy az óvoda udvarán a csoportok lehetőség szerint alakítsanak ki alkalmas helyeket az évszakoknak megfelelő kerti munkákhoz, nagymozgásos játékokhoz, rajzolásához, sportolási tevékenységekhez, szerepjátékokhoz.

A gyerekek szabad mozgását, edzését, változatos tevékenységét megfelelő felszerelési tárgyak, eszközök szolgálják.

6.2. Gyermekkép

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok és az érés törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyerek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A pedagógiai folyamat kétsarkú, bipoláris jellege az óvodapedagógus–gyermek viszonyban jut kifejezésre, mely kölcsönhatásként jelentkezik. A gyermek fejlődésére ennek folyamata nagymértékben hat. Az óvoda – pedagógus – gyermek viszonyának alakulása döntő mértékben függ a pedagógus személyiségétől, irányításától, vezetési stílusától.

A pedagógusnak tudnia kell, merre szeretné vezetni a keze alatt lévő gyermekeket, melyek azok az emberi értékek, melyek kialakítása, fejlesztése fontos a gyermekek további életében (pl. szorgalom, őszinteség, kedvesség, türelem, tisztesség, aktivitás, toleranciakészség, szeretet, becsület).

A gyermek tevékeny részvételét az óvodai életben úgy lehet a leginkább kialakítani, fejleszteni, hogy nyugodt, jó kedélyű hangulatot teremtve megadjuk a tárgyi, személyi feltételeket az optimális kibontakozáshoz. A gyermek a tevékenységekben akkor aktív, ha szabadon választhat, tevékenykedhet. Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani óvodánkban, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetessé válik.

Célunk, hogy a gyermek az óvodapedagógusban és az óvodában dolgozóknál társra, ha kell, természetes támaszra találjon. Gyermekünk szívesen járjanak óvodába, érezzék jól magukat a gyermekközösségben, ahol érzelmileg biztonságos, egészséges környezet fogadja őket. A gyermekek a mindennapi életben jól eligazodjanak, tudjanak együttműködni, másokat és a különbözőségeket (a másságot) elfogadni, hogy reális önértékelésű embereké váljanak.

Feladataink:

- pozitív énkép kialakítása
- legyenek képesek a felnőttekkel és a gyerekekkel kommunikálni, kapcsolatot teremteni
- tanulják meg az alkalmazkodás és a kompromisszumok elemeit
- gyakorolják az önkontrollt
- keressék az együttműködést, egyeztessék elképzeléseiket
- váljanak képessé az egyéni döntés hozatalra
- egészséges életmódra legyen igényük
- tiszteljék szüleiket, az óvoda összes dolgozóját, forduljanak hozzájuk bizalommal
- szeressék a környezetet, védjék az élőlényeket, váljanak környezet tudatossá

Nemzetiséghez tartozó gyerekek számára biztosítjuk az önazonosság megtartását.

Az óvodapedagógus modell szerepe

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.

Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Olyan **személyiségjegyek** megléte szükséges, melyek tükrözik a:

- gyermekek iránti szeretetét	- irányítási stílusát
- emberi minőségét	- konszenzuskészségét
- értelmiségi szerepét	- kommunikációs,
kooperációs képességét
- általános nevelői minőségét	- toleranciakészségét
- szakmai- módszertani
hozzáértését,
felkészültségét	- kulturáltságát
	- nevelői magatartását

A pedagógus személyiségjegyei:

- gyermekszeretet	- nevelői, pedagógiai
tekintély
- motiváltság
(hivatásszeretet)	- érzelmi stabilitás
- lelkiismeretesség	- nyitottság
- kiegyensúlyozottság	- határozott döntésképesség
- megértés, szeretet	- tolerancia

- következetesség	képzelet, igényesség,
- kommunikációs képesség
(információ közlő
képesség, tapasztalatátadás,
érzelmek kisugárzása)	tapintat, szervezőképesség)
- speciális pedagógiai
képességek
(megfigyelőképesség,	- kreativitás
	- kezdeményező
ötletgazdagság
	- érzékenység a
felfigyelendő eltérésre,
differenciálás

Az óvodapedagógus legfontosabb személyiségjegyeivel hatékonyabban alakíthat ki a gyerekekkel meghitt, bensőséges viszonyt, szeretetével, következetességével megköveteli a jó hangulatú fegyelmet, áttekinti, átlátja a csoportot, az egyénnek csoportban elfoglalt helyét tiszteletben tartja, segíti az egyén fejlődését stb.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének feladatai az óvodai nevelés során fontos feladat. Cél, hogy a fejlesztés által, a sérülés súlyosságától függően a hátrányos következmények csökkentése vagy ellensúlyozása, lehetőséghez képest a pszichológia és fiziológiai tényezők összhangjának megteremtése.

Óvodapedagógusaink folyamatos szakmai továbbképzésben vesznek részt, melyek felkészültséget biztosítanak hatékony nevelőmunkához.

Az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és a dajka együttműködése

A pedagógiai asszisztens segíti az intézményben folyó pedagógiai munkát.

Gondoskodik a gyermekek testi szükségleteinek ellátásáról, a gyermek foglalkoztatásáról, fejlődésük optimális segítségéről az óvodapedagógusok irányítása szerint. Segít a gyermekek gondozási teendőiben (étkeztetés, öltözködés, tisztálkodás, levegőztetés előkészítésében, lebonyolításában). Részt vesz a gyermekek felügyeletének biztosításában, a párhuzamosan végezhető tevékenységek megszervezésében és lebonyolításában.

A dajka az óvodapedagógus segítőtársaként végzi feladatát. Biztosítja a pedagógiai munkához szükséges higiéniai feltételeket, a gyermekek egész napi gondozását, a gyermekek személyi higiéniaját. Közreműködik a környezet rendjének, tisztaságának megteremtésében. Munkájának meghatározott tevékenységrendszerét a vezető óvónő és az óvodapedagógus irányításával a munkarend alapján végzi.

Az óvodapedagógus munkájában a pedagógiai asszisztens és a dajka közvetlenül részt vesz, az óvodai élet teljességében közreműködik. A pedagógiai asszisztens és a dajka is nevel – tudnia kell milyen rendszer, milyen elvek szerint nevelünk. Mivel a gyermekekkel folyamatos a kapcsolatuk, viselkedésük, beszéd- és kommunikációs képességük mintaként befolyásolja a nevelési légkört. Elvárás intézményünkben, hogy a pedagógiai asszisztens és a dajka is gyermekszertő viselkedésével, személyes gondozottságával, kommunikációs és beszédmintájával mutasson példát az óvodás gyermek fejlődésére.

Az óvoda összes dolgozójának szerető, óvó, védő magatartása teremti meg a gyermekek számára az érzelmi biztonságot, mely a kiegyensúlyozott fejlődés feltételei.

6.3 Az óvoda kapcsolatai

Óvodapedagógus-szülő kapcsolata

A gyermek fejlődéséről rendszeresen (előre ütemezve fél évente, igény szerint más időpontokban is) részletes és hiteles tájékoztatást adunk a szülőknek. Ebben segítségünkre van a „Fejlődésem lépései” című dokumentum, melyet a gyermekek megfigyelése alapján minden gyermekről fél évente töltünk.

Egyéni problémák esetén a szülői kapcsolattartás egyéb formáit is alkalmazzuk, pl. fogadóóra keretében segítjük a gyermek-szülő harmonikus kapcsolatának kialakítását vagy megbeszéljük a gyermek fejlődésével kapcsolatos észrevételeinket, további teendőinket.

A közös óvodai rendezvények lehetőséget adnak a kötetlen beszélgetésekre, ezzel elősegítve a tágabb közösség fejlődését, kapcsolatrendszerünk bővítését.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái igazodnak a feladatokhoz, szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában az óvoda nyitott, kezdeményező.

A Kárpát-medencei magyar nyelvű intézmények közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre és szakmai kapcsolat fenntartására törekszik.

7. Az óvoda pedagógiai-pszichológiai koncepciója

7.1. Az óvoda nevelési célja

Az óvodai nevelés célja, hogy elősegítse az óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek ellátását is).

Célunk: Az óvodás gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése.

7.2. Az óvodai nevelés alapelvei

Az óvodai nevelés alapját az Óvodai Nevelés Országos Programja (Alapprogram) adja. Az általunk választott Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Programot további fontos tényezők, rendszert alkotó elemek határozzák meg. Óvodánk nevelőtestülete az előbbi két dokumentumra építve elkészítette a Helyi Pedagógiai Programját, mely biztosítja, hogy azonos értékrend, pedagógiai elvek és célok alapján munkálkodjunk.

A gyermekek akár három évesen, akár később jönnek először az óvodába, már egy kis közösségből, a családból kerülnek hozzánk. A családi háttér adja azt a speciális környezetet, amely meghatározója, alapja a gyermek fejlődésének. A családban már egy bizonyos fokú szociális tapasztalatokra is szert tett a gyermek, amely kiindulópontja később a nagyobb közösségbe való beilleszkedésének. A családtagok (főleg a szülő) pszichikai irányultsága, szociokulturális fejlettsége meghatározó a gyermek fejlődésében. Kívánatos minél több információt, tapasztalatot gyűjteni, lehetőség szerint törekedni a család és az óvoda közti jó kapcsolat kialakítására. Fontosnak tartjuk a szülők nevelési szokásainak megismerését és az eltérő nevelési normák közelítését.

Alapelvek:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés, bizalom övezi
- a nevelés lehetővé teszi a személyiségfejlesztést, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermeki személyiséghez kell igazodniuk

Az óvodai élet nyugodtságát, eredményességét, jó hangulatát nagymértékben befolyásolják az időkeretek. Fontos, hogy a gyermeknek legyen ideje tevékenykedni, nyugodt légkörben kibontakozni, gyakorolni. Kerülni kell a sürgető gesztusokat, mivel az esetleg zárkózottá, félnékké teszi az amúgy is labilis, lassú gyermekeket.

A nevelő munkánkban kiemelt szerepet kap az inkluzív szemléletmód, a játékban történő tanulás örömeinek átélése, a megismerő funkciók fejlesztése, a mozgásfejlesztés, az egészséges életmód szokásainak kialakítása – mindezt az egyéni differenciált bánásmód elve alapján valósítjuk meg.

A kívánt értékek csak valóságos, aktív tevékenység közben fejlődnek. A tevékenységek szervezéséhez, irányításához nélkülözhetetlenek a jól megválasztott módszerek, melyeket a csoport összetétele, az egyéni sajátosságok, a hely, az idő, eszköz és egyéb tényezők határoznak meg.

A pedagógus személyisége képviseli az óvoda szemléletét a gyermek neveléséről, a pedagógus „emberi minőségének” jellemzőit, értelmiségi létét, filozófiáját, általános nevelői minőségét, szakmai hozzáértését, a gyermek és a család kapcsolatrendszerében meghatározó módszertani felkészültségét. Az óvodapedagógus irányítási stílusa a pedagógus – gyermek viszonyában, a közös tevékenységekben tükröződik. A közös munkára, a közös tevékenységre irányuló kooperáció fejlesztésével (kommunikáció révén), konszenzus (egyezés) alkalmazásával, a gyermekek személyiségének tiszteletben tartásával érhetjük el a legtöbb eredményt. Fontos, hogy reális, pozitív értékeléssel gyermeket egyre jobb teljesítményre sarkalljunk. Az értékelési kritériumoknak mindenki számára nyitottnak, természetesnek kell lenniük.

A gyermek fejlődését figyelemmel kísérjük. Ebből kiindulva határozhatjuk meg a következő célt és ezután tervezhetjük meg a tevékenységeket, melyekkel a céljainkat el akarjuk érni. Olyan érzelmi biztonságot, nyugodt, derűs, szeretetteljes légkört biztosítunk az óvodában, melyben a gyermekek örömmel tevékenykednek. A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.

Az oktatási törvény meghatározza az óvodai gyermekvédelmi munkát és annak fontosságát. A gyermekvédelmi munka minden óvodapedagógus kötelessége. Feladata, hogy figyeljen fel a gyermekek magatartásában, fejlődésében jelentkező rendellenességekre, és a gyermekvédelmi felelőssel együttműködve közösen nyerjék meg a szülőket, hogy együtt tegyenek meg mindent a kiváltó okok megszüntetésére.

7.3. Az óvodai nevelés általános feladatai

Megvalósul:

1. Az egészséges életmód alakításában.
2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelésben.
3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és fejlődés megvalósításában.

7.3.1. Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési terv

Óvodás korban az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényeinek kialakítása kiemelt jelentőségű.

Célunk: Az egészséges és kulturált életmódra nevelés, személyiségfejlesztés. A gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése mellett, a személyes kompetencia fejlesztése területén az önkiszolgálási és önellátási képességek fejlesztése, az egészséges életvitel igényének alakítása, az egészséges életmódra nevelés szokás-szabályainak megalapozása, a testi képességek fejlesztése. Ennek érdekében kiemelt feladat személyes motívumok kialakítása valamint a személyes képességek fejlesztése. Az egészséges életmód magában foglalja a környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét. Nevelésünk teljes időtartamában az egészséges életmód, életvitel megalapozására törekszünk.

Az óvodapedagógus – az óvodai felvételi után, a gyermek csoportba érkezésekor – a szülővel kitölteti a gyermekről szóló anamnézis nyomtatványt, és ezzel elindítja a megismerésnek a folyamatát. Mindez folyamatosan kiegészül az óvodánk által kidolgozott, „Fejlődésem lépései” c. dokumentumban rögzített megfigyelésekkel, amelyek a gyermekek képességeinek fejlődését követik nyomon. A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Óvodában évente kétszer testsúlyt és testmagasságot mérünk.

Ösztönözzük, segítjük a gyermekeket abban, hogy teendőit az óvodapedagógussal és a dajkával együttműködve, de egyre önállóbban végezze. Az óvodapedagógusok a dajkák bevonásával – az önellátási feltételek fejlesztése érdekében – meghatározzák a gondozási feladatok pontos menetét.

A gondozás és egészséges életmódra nevelés tevékenységei során tudatosan használjuk ki a mozgás és megismerő funkciók fejlesztését (finommotorika, testséma, téri tájékozódás, oldaliság, cselekvés-beszéd összekapcsolása).

Az egészséges életmód megalapozása érdekében rugalmasan szervezzük a gyermekek napirendjét, amelyben jól és biztonságban érzik magukat. A sajátos nevelési igényű gyermekeink számára a rugalmas napirendben igyekszünk az állandóságot biztosítani.

Az egészséges életmód alapelvei:

- sajátos tempóban való fejlődés elősegítése
- sajátos, egyéni szükségleteik kielégítésének segítése
- a különböző tevékenységek és a mozgás kedvező hatása az értelmi fejlődésre
- sokszínű, változatos, érdekes, játékos, örömteli, biztonságos, meseszerű tevékenységek átélése
- öndifferenciálódás lehetőségeinek biztosítása (önmegvalósítás, kibontakozás, önfejlődés elősegítése)
- szokásrendszer kialakítása
- esélyegyenlőség biztosítása
- tolerancia, elfogadás biztosítása
- lehetőségek, elegendő idő biztosítása
- óvodás korban érzékenyvé tenni őket a környezetének problémái iránt.

Az egészséges életmód alakítása magában foglalja:

- szomatikus
- mentális
- szociális nevelést.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mozgás
- személyi higiéné
- testi-, lelki egészség fejlesztése
- közösséghez való tartozás megélése
- bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset megelőzés, elsősegélynyújtás.

Feladataink:

- a gyermekek testi fejlődésének elősegítése
- egészséges és biztonságos óvodai környezet megteremtése, biztosítása
- nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, befogadó közeg kialakítása
- a gyermekek gondozása, alapvető lelki és testi szükségletei kielégítése
- a gyermekek testi képességei fejlődésének segítése
- megfelelő higiéniai, egészségügyi szokások elsajátítása
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, betegség megelőzése
- mozgásigényük kielégítése
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a személyes kompetencia fejlesztése területein az önkiszolgálási és önellátási képességek fejlesztése
- az egészséges életvitel igényeinek alakítása
- az egészséges életmódra nevelés szokásrendszerének szabályainak alakítása
- a testápolás, a tisztálkodás, a fogmosás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása
- egészséges étkezésre való ösztönzés, a különleges a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas s és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, zöldségek és gyümölcsök, tejtermékek fogyasztásának ösztönzése
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása
- szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával prevenció, korrekciós feladatok ellátása.

Mindezek megvalósításakor az egészséges és biztonságos környezet megteremtése elsődleges, a gyermekek fejlesztése, fejlődése érdekében. A gyermeki magatartás alakítása szempontjából az óvodapedagógusok illetve az óvoda valamennyi dolgozójának bánásmódja, kommunikációja, viselkedése minta értékű szerepet tölt be. A gondozási feladatok végzése az óvodában dolgozó valamennyi felnőtt feladata.

Óvodánkban az életritmus, a táplálkozás a testápolás, az öltözködés, mozgás pihenés és az alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

Helyes életritmus, napirend, heti rend

A helyes életritmus kialakítása a gondozás központi kérdése. A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek a feltételei. A helyes napirendet, heti rendet fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően az óvodapedagógus alakítja ki, amit a folyamatosság és rugalmasság jellemez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvoda nyitvatartási ideje

Az intézmény 6-18 óráig tart nyitva. A gyermekek létszámától függően összevont csoportok működhetnek 6-7:30-ig, illetve 16-18 óra között.

A gyermek napirendjének megszervezése

Óvodánk gyermekeinek egészséges fejlődéséhez a napirend biztosítja a feltételeket. Kialakításánál figyelembe vettük a gyermekek egyéni igényeit is. A rendszeresen visszatérő ismétlődések a gyermekekben érzelmi biztonságot teremtenek.

Napirendünk folyamatosságával és rugalmasságával elősegíti a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezését, megszervezését, a tevékenységek közötti belső arányok helyes kialakítását. A napirend szervezése, ismétlődő időpontjai követik a gyermekek biológiai ritmusát, a helyi szokásokat, rendezvényeket, időjárási viszonyokat.

Az **SNI státuszú gyermekek** részére állandóságot biztosítunk a rugalmas napirenden belül. Szükség esetén differenciált segítséget nyújtunk részükre:

- többletidő biztosításával,
- speciális technikák alkalmazásával,
- eszközök használatának segítségével,
- egyéni segítség nyújtásával,
- kulturális programokon, jeles napokra való részvétel során fejlettségi szintnek megfelelő bevonással,
- óvodán kívüli programokon gyógypedagógus kíséretének biztosításával.

Óvodánk napirendje:

- 6:00- 11:30 érkező gyerekek fogadása, szabad játék, kezdeményezések tevékenységekre, folyamatos tízórai (9 óráig), szabad játék az udvaron, élményszerző séták, egyéb programok
- 11.30-13.00 készülődés az ebédhez, tisztálkodás, ebéd, fogmosás, mosdóhasználat, készülődés a pihenéshez
- 13.00-15.00 mesehallgatás, pihenés/alvás
- 15.00-18.00 ébredés, mosdóhasználat, folyamatos uzsonna, szabad játék hazamenetelig

Táplálkozás

A rendszeres étkezések megszervezése és kulturált lebonyolítása fontos gondozási feladat. Az ízlésesen megterített asztal látványa fokozza az étvágyat, egyúttal igényességre, kulturált viselkedésre készítet. Az önálló étkezést, az önkiszolgálás szokásainak kialakítását fokozatosan fejlesztjük, időt hagyva a gyermekeknek a tevékenységre.

Egyéni képességeik ismeretében megmutatjuk, és gyakoroltatjuk az eszközök asztalhoz történő elvitelét, azok helyes fogását, biztonságos használatát a tevékenység elsajátítása és a célirányos fejlesztés érdekében.

Megismertetjük a gyermekekkel a számukra eddig ismeretlen ételféleségeket, elutasítás esetén tapintatosan biztatjuk őket azok ízlelésére. A percepció fejlesztése érdekében közösen megnevezzük az elfogyasztott ételleket, megbeszéljük azok ízét, színét, illatát, állagát.

Az óvodában biztosított a folyamatos étkezés, a reggeli és az uzsonna, délben a gyermekek napirendnek megfelelően, nyugodt légkörben a csoportszobában ebédelnek. Az étkezés során figyelembe vesszük a gyermekek igényeit, illetve a reggelinél, uzsonnánál felhívjuk figyelmüket, hogy igény szerint fogyasszanak az ételekből. Az egészséges életmód kialakítása, az egészségmegőrzés, vitamin pótlás érdekében a gyermekek mindennap fogyasztanak friss gyümölcsöt, zöldséget, melyet az ételbeszállító cég a heti étlapnak megfelelően illetve a szülők önkéntes alapon biztosítanak óvodásaink részére. Diétás étkezést igénylő gyermekeink számára biztosított a különleges táplálkozás szakorvosi javaslat alapján.

Folyadék (víz) egész nap biztosított a gyermekek részére. Ösztönözzük őket a gyakori folyadék bevitelére.

Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében a heti tervezésbe egészségfejlesztő tevékenységeket iktatunk, melyek játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. zöldség- és gyümölcssaláta-készítés). Igyekszünk minden érzékszervet megmozgatni a tapasztalatszerzés során, versekkel, mondókákkal, mesékkel, énekes játékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá a gyermekek részére a foglalkozásokat.

Célunk az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásainak sokrétű megközelítése a tevékenységeken: piac, zöldséges üzletek, kertek meglátogatása, ahol a gyermekek megismerkednek a gyümölcsökkel, zöldségfélékkel.

A szülőket tájékoztatjuk a gyermekek helyes táplálkozásával kapcsolatos nézeteinkről, ösztönözzük őket, hogy otthon is hasonló értékeket képviseljenek.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres szükség szerinti tisztálkodásukat és a tisztaságigényük kialakulását szolgálja. A testápolási műveletek az óvodapedagógus és a gyermek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is elősegíti. A szeretett felnőttel együttműködve alakul ki a gyermeke igénye az önálló testápolásra.

Mindenkor törekszünk a családi és az óvodai szokások összehangolására.

A kellemes vagy a kellemetlen közérzet a gondozás egyik következménye lehet. A gondozási műveletek közben az óvónő és a gyermekek beszélgetnek egymással. Az óvónő törekvése, hogy a gyermekek szükségleteik és kívánságaik jelzésére, szóbeli kifejezésére biztassa. Szappannal mossanak kezet, WC használat után, étkezések előtt, vagy amikor igénylik a nap folyamán, utána törölgék szárazra kezüket a saját törölközőjükbe. A mosdót igényük szerint használják. Néha egy gyermek teljes mosdatására is szükség lehet, melynek a zuhanyzó ad helyet. Csak saját fésűvel fésülködjenek a kijelölt helyen. A gyermekek körme legyen ápolat, szükség szerint használják a körömkefét. Az ebéd utáni fogmosás segíti foguk tisztán tartását, hozzájárul a higiéniai szokások kialakításához. Minden gyereknek legyen öblítő pohara (fogkeféje).

A helyes orrfújás és a zsebkendőhasználat kialakítását igyekszünk elősegíteni. Fontos, hogy a papír zsebkendő elérhető helyen mindenkor álljon rendelkezésükre és használat után dobják be a szemetesbe.

A szokásrend tegye lehetővé, hogy a gyermekek akkor mehessenek WC-re amikor szükségét érzik, ebbéli szükségleteit nyugodt körülmények között végezhessék. A gyermekek fokozatosan jussanak el odáig, hogy önmagukkal, ruházatukkal, használati tárgyaikkal kapcsolatban is igényeljék a rendet, tisztaságot.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítására fokozott figyelmet fordítunk.

Öltözködés

Az öltözködés védelem az időjárás változásai ellen, egyúttal fejlesztheti a gyermekek ízlését, önállóságát is. Minden csoport rendelkezik öltözővel, mely biztosítja számukra az öltözködési szokások kialakításához szükséges helyigényt.

Egyéni fejlettségüknek megfelelően önállóan vagy segítséggel öltözködjének, az időjárás és a hőmérséklet változásai szerint. Ha szükséges, a helyes otthoni öltözködési szokások kialakításában is segítséget nyújtunk. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek reális keretek között komfortérzetüknek megfelelően öltözzenek.

Mozgás

Az óvoda udvara homokozóval, mászókával, különféle udvari játékeszközökkel felszerelt. Az udvari eszközöket a mozgás fejlesztésére használjuk (nagymozgások, testséma, térpercepció fejlesztés, beszédfejlesztés). Az udvar csoportok számára kialakított udvarrészekre osztott, melyek igény szerint átjárhatóak, a kialakított szabályokat betartva. Az udvaron annyit mozoghatnak a gyermekek, amennyire egyéni igényük van. Új mozgásformákat próbálhatnak ki, ezeket bármikor változtathatják.

A szabadban végzett tevékenységek biztosítása és zavartalansága érdekében betartjuk a közösen létrehozott szokásokat és szabályokat (szokás-szabályrendszer). A rövid ideig tartó, szervezett séták, kirándulások (kőbányához, Kápolnakertbe) is hozzájárulhatnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez. A természet szépségének élvezete, a szabad természetben való játék öröme, a mozgás szabadsága, a mozgást követő pihenés és nyugalom legbiztosabban vezeti el a gyermeket a természet szeretetéhez, védelméhez, a környezettudatos szemlélet és magatartás

kialakulásához. Az óvónő tudatossága abban nyilvánul meg, hogy gondosan választja meg a helyszíneket és felhívja a figyelmet a környezet megóvásának fontosságára. A városban szervezett séták, kirándulások (hegyre, erdőbe,) a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek a csoportok számára. A sétákon a megtett út és annak időtartama igazodik a gyermekek életkorához, tempójához, igényéhez.

A szabadban végzett mozgás előtti öltözködésnél ügyelünk arra, hogy a gyerekek ne vározzanak kabátban fűtött, meleg helyen.

Edzés

Az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyermekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. A szabad levegőn való rendszeres testmozgás növeli ellenálló képességüket, ez télen sem maradhat el. A napi rendszeres mozgástevékenységet lehetőleg a szabadban kell szervezni - ha az időjárás megengedi. A hűvösebb időben a kevésbé mozgékony gyermekek aktivizálására külön kell ügyelnünk. Minden lehetőséget megragadunk, hogy a testnevelési foglalkozásokat is a szabadban tartsuk. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni edzettségét és érzékenységét, a gyermekek önkéntes részvételét, az időjárás szélsőségeit. (Adott esetben napirend felcserélésével). Fokozott figyelmet fordítunk az erős napsütés elleni védekezésre (napernyők, UV szűrős napvitorlák, fényvédő krémek, vékony sapka, kendő, folyadék pótlás,...).

Pihenés, alvás

A gyermek akkor aludt eleget, ha felkeltés nélkül ébredt fel. Ezért rendkívüli jelentősége van az otthoni, éjszakai alvásnak. Erre a szülő figyelmét mindenkor felhívjuk. Az esti TV-nézés, a késői lefektetés nem rövidítheti meg a gyermek éjszakai alvásának időtartalmát.

Az alvásszükséglet kielégítésének egy része az óvodára hárul. A pihenés, alvás alatti nyugalom fontos. Figyelembe vesszük és tiszteletben tartjuk a gyermekek alvási szokásait (otthonról hozott alvó állatkák, babák stb.). Ahol a gyermekek pihennek, ott csendet és nyugalmat teremtünk, biztosítjuk a nyugodt pihenés feltételeit (szellőztetés, félhomály, mese). A folyamatosságot itt is fontosnak tartjuk; lényeges, hogy a korábban ébredők ne zavarják meg a még alvókat. Lehetőséget biztosítunk a nagyobb alvásiigénnyel rendelkezők számára az elegendő pihenésre.

Balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás

Feltérképezzük és elhárítjuk a veszély forrásait. Minden nevelési évben ismertetjük a gyerekekkel a balesetvédelmi szabályokat. Játékosan, élményszerűen ismertetjük a segítségnyújtás lehetőségeit, megalapozzuk a segítő szemlélet (segítség nyújtása, együttérzés, bizalom, veszélyérzet) kialakulását.

7.3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A gyermek egyéni igényeit megértéssel, empátiával fogadjuk, és törekszünk a kiegyensúlyozott, harmonikus, családi hangulat kialakítására. A környezeti hatások közül a család szerepe a legfontosabb, hiszen ez, az első szocializációs szintér, amely a kisgyerekeket formálja.

A családi nevelés mellett az óvodának is nagy szerepe van, hiszen az óvoda tudatosan alakítja, építi azokat a nevelő hatásokat, amelyekben a társas érintkezés és az együttműködés formái kölcsönös kapcsolatot alakítanak. A gyermeke egyik jellegzetes sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. A gyermeki magatartás alakításának szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

Célunk:

- a gyermekek érzelmi igényeinek kielégítése
- az alapvető erkölcsi normák, tulajdonságok megalapozása
- elősegíteni a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, a másság elfogadását
- érzelmi biztonságot nyújtó, elfogadó környezet kialakítása

Feladataink:

- érzelmileg kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör biztosítása
- pozitív attitűd jellemezze az óvoda alkalmazottait
- szeretetteljes, befogadó légkör biztosítása
- a gyermek önállóságának, akaratának, önfegyelmének, kitartásának fejlesztése
- bántalmazás, erőszak megelőzése

- közös élmények, tevékenységek szervezése
- közösségformálás
- az óvoda hagyományainak, ünnepeinek megélése
- nemzeti identitás tudat, keresztény kulturális értékek - vallás szerint, a hazaszeretet, a szülő, a családhoz való kötődés erősítése.

Fontosnak tartjuk az otthonos, derűs légkör kialakítását, mely a gyermekeknek biztonságot ad. A derűs alaphangulat megalapozza az érzelmi kötődéseket, ösztönzi a társas kapcsolatok elmélyítését.

Befogadás

Óvodánk támaszkodik a családi nevelésre, szoros együttműködésre törekszünk. Nagy szeretettel fogadjuk az új gyerekeket és szüleiket, igyekszünk az egyéni kéréseket figyelembe venni.

Az óvodába kerülés nagy változást jelent a gyermek életében. Ezért szükséges a családot is megnyerni, minél több találkozási lehetőséget biztosítani, áthidalva az elválás nehézségét. Már ekkor fontos, hogy érezze a gyermek (ha az elválás nehéz is), hogy szeretet, érdeklődés, törődés, biztonság veszi körül. Derűs légkör, ölbeli játékok, meghitt beszélgetések, közös tevékenységek mind a felszabadult, gátlások nélküli kibontakozást segítik.

A szülővel történő befogadás bevált módszer, mely zökkenőmentessé teheti a gyermek számára a beilleszkedést az új környezetbe, a szülőt pedig megnyugtatja. Áprilisban a beiratkozó gyerekek és szüleik, májusban a jogviszonnal rendelkező gyermekeik és szüleik számára nyílt napokat rendezünk, amelyen a szülők és gyermekeik betekintést nyernek az óvodánkban folyó munkáról-, továbbá megismerkedhetnek az itt dolgozó óvodapedagógusokkal, dajkákkal (Óvodanyitogató, Anyák napja).

Közös élmények, tevékenységek, az óvoda hagyományai, ünnepei

Az ünnepekre való készülődés, tervezgetés nagy örömet jelent gyermekeink számára. Az ünnepek lebonyolítása a mindennapok szokásaihoz képest másképpen történik, ezzel is érzékeltetve, hogy az ünnep kiemelkedő esemény.

Óvodánkban nagy jelentősége van a közös, kulturális programoknak, melyek során új kapcsolatok jöhetnek létre, a régiak erősödnek, közösségünk fejlődik. Részletes ismertetése a „Jeles napok a nevelési év folyamán” részben található.

7.3.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A nyelv elsajátítása egy hosszú, komplex folyamat, melyre döntően rányomja bélyegét a szociális környezet milyensége. Az első szociális közeg, mely a kisgyermek beszédfejlődését maradandóan meghatározza, a család. A családon belül is az anya és a kisgyermek kapcsolatának van kiemelt funkciója. Ebben az időszakban kapja meg a kisgyermek az első visszajelzéseket az általa kiadott hangokra. A későbbiek folyamán kialakul a szimbolikus beszéd, amikor az egyes szavakat utánzó szavakkal helyettesítik. Ennek hosszú ideig történő alkalmazása késlelteti az igazi beszéd kialakulását, pedig 2 éves kor köré tehető az idő, amikor a kisgyermek a nyelvet mint anyanyelvet képesek elsajátítani.

A fejlődés folyamatában 3 éves korban a következő szociális közeg az óvoda. Az óvodában – optimális helyzetben – a családi nevelés hatására már jól beszélő, életkorának, egyéni képességeinek megfelelő szókincsű, és nem utolsósorban magát megértetni tudó gyermekek járnak.

Az óvodába lépő gyermek már rendelkezik bizonyos fokú kommunikatív képességgel, ami természetesen minden kisgyermeknél más és más szintű, amit a családi nevelés megfelelő vagy kifogásolható módszerei alakítottak ki. A beszédképesség felmérése az azért van jelentősége, hogy megismerje az óvodapedagógus, honnan kell kiindulnia egyes gyerekeknél. Esetlegesen felmerülő problémák esetén annak súlyossága alapján logopédus szakember bevonására van szükség.

Az óvodába kerülő gyermek erős érzelmi megrázkódtatásként éli át a szülői háztól való elszakadást. Legtöbbször az óvodapedagógussal kialakult kapcsolat a szülő-gyermek kapcsolatot pótolja. Ilyenkor nagy szerepük a lovagoltóknak, ringatóknak. Az ölbéli játékok alatt az óvodapedagógus csak azé a gyermeké, akivel éppen játszik. Ez a tény és a közvetlen testi kontaktus megnyugtató hatású, elősegíti az érzelmi kapcsolat kialakulását. Elhúzódó befogadási időszak esetén az óvodapedagógus óvodapszichológus bevonására javaslatot tesz.

Az érzelmi kapcsolat, mely a gyermeket az óvodapedagógushoz fűzi, elősegíti azt, hogy a kisgyermek megszólaljon az óvodában. Az óvoda tartalommal gazdag élete, a szóbeli közlést kiváltó derűs, nyugodt légköre az alapja az anyanyelvi nevelésnek.

Óvodai életünkben a szabad tevékenységek és a szervezett programok biztosításával az anyanyelv fejlődésével párhuzamosan az értelmi képességek fejlesztését is szem előtt tartjuk. A gyermekek értelmi nevelése egyrészt a

gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, gyakorlása, másrészt értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, emlékezet, gondolkodás, alkotóképesség).

Az óvodapedagógus feladata:

- legfontosabb a biztonságot nyújtó érzelmi kapcsolat alakítson ki
- elfogadó légkört biztosítson
- helyes mintaadás a nevelő tevékenység egészében
- közös élmény biztosítson
- barátságos légkörrel, inger gazdag beszédkörnyezettel felkeltse a gyermek beszédkedvét, megalapozza a társas érintkezést,
- kooperációra neveljen
- anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére neveljen
- gyermeki érdeklődést, kíváncsiságot ösztönözze
- gyermeki kérdéseket támogassa, igényelje a válaszokat
- tapasztalatszerzés, rendszerezés, ismeretbővítés
- aktív szókincsüket és kifejezőképességüket fejlessze
- direkt javítás nélkül segítse a kifejező képesség fejlesztését
- értelmi képességeket fejlessze
- alkotóképességet, kreativitást fejlessze ösztönző környezet biztosításával
- sajátos nevelési igényű, nehezen szocializálható, halmozottan hátrányos gyermekeknek, szükség esetén megfelelő szakember segítségét kérje.

A játékidőben, szabadidőben kezdeményezett játék elősegíti a biztos beszédkészség kialakulását, az érthető kifejezőmódot, a szókincs bővítését, lehetőséget nyújt az esetleges problémák felismeréséhez. A problémát felismerve, annak súlyosságától függően fontos, hogy megfelelő stratégiát válasszunk az érintett terület kezelésére, segítségül hívva a módszerek, lehetőségek és eszközök színes palettáját.

Örömteli, szeretetteljes együttlétet teremtve, nyitottá, befogadóvá válhatnak a zárkózott, szókincsükben, szóbeli megnyilatkozásukban, így társas kapcsolataikban is gátolt gyermekek.

A tevékenységközpontú programban számos lehetőség nyílik a nyelvi készségek fejlesztésére, hisz a gyermek alaptevékenységében, a játékban adódó történések, cselekvések, szereplők mind megnevezésre, kifejezésre várnak. Az óvodapedagógus az adott szituációkban egyszerű, érthető, tiszta közléseivel segíti a szókincs bővülését, a beszéd megértésének folyamatát, fejlődését.

A bábozás adta lehetőségeket tudatosan felhasználva jelentős eredményeket érhetünk el az anyanyelvi nevelés terén.

A jóízű beszélgetésekben hangsúlyt fektethetünk az események térben és időben való kifejezésére alkalmas nyelvi eszközök megismerésére, majd a játékfolyamatban való gyakorlására.

Jó érzékkel kiválasztott irodalmi anyagok feldolgozása segít a beszéd ritmusának megérzésében és helyes alkalmazásában.

A nyelvi terület fejlődése szoros kapcsolatban van a hallási észlelés, a hallási figyelem és a hallási differenciálás folyamataival.

Feladatunk tehát a gyermekek figyelmét a környezetünkben észlelhető hangjelenségekre felhívni. A hangok milyenségét, távolságát, irányát megfigyelni, hogy ezáltal képesek legyenek azokat differenciálni.

Az óvodai közösségben lehetőség van a beszédfigyelem alakítására. A társakra figyelve, saját mondanivalót kifejezésre juttatni hosszú és tudatos munka eredménye.

Mindezek értelmében szinte észrevétlenül fejlődnek kis óvodásaink, hogy a beépült készségeket biztosan alkalmazva képesek legyenek egymással érintkezni, együttműködni, saját képességeiket megfelelően érvényesíteni.

8. Az esélyegyenlőség biztosítása

A törvény előírja az óvodás korú gyermekek hátrányos megkülönböztetésének megelőzését, továbbá a nevelésben résztvevő óvodás gyermekek esélyegyenlőségének megteremtését.

Célja: hogy biztosítsa az intézményen belül a szegregációmentességet és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését és az intézmény adjon lehetőséget az egyenlő hozzáféréshez.

A hátrányos helyzetből származó lemaradások - szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve - sikeresen ellensúlyozhatóak. A szülőkkel való együttműködés kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg. A gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma (óvodapedagógus, fejlesztő gyógypedagógus, óvodapszichológus stb.) egymásra épülő, egymást kiegészítő hatásait fontosnak tartja.

Alaptevékenységeink közé tartozik a pedagógiai szakszolgálat szakvéleményével rendelkező beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése is.

A gyermekek óvodai nevelésük során a közösségi tevékenységekben hovatartozásuktól függetlenül vesznek részt. Az egyéni bánásmód elvének alkalmazásával nagyobb ráfigyeléssel, nagyfokú empátiával segítjük a gyermekek beilleszkedését, a magyar anyanyelvi kultúra –korának megfelelő- megismerését, képességek, készségek fejlődését.

Óvodapedagógusi példát mutatva neveljük a gyermekeket a másság elfogadására, segítjük elő a tolerancia kialakulását és biztosítjuk a más kultúrából, más szokásrendszerrel valamint nyelvi különbséggel érkező gyermekekkel szemben.

Óvodánk nyitottsága által lehetőséget adunk a magyar kultúrától eltérő szokások, kultúrák, hagyományok megismerésére.

Egyenlő hozzáférés elve

Az óvodapedagógus feladata:

A szülők folyamatos tájékoztatása a gyermekeket érintő aktualitásokkal kapcsolatban:

- Digitálisan az SZK tagjai felé.
- Papír alapon a fontos információk megjelennek a csoportok faliújságján. Közérdekű információt tartalmaznak.
- Személyesen: évente két alkalommal szülői értekezlet formájában tájékoztatunk. Fogadó órákon a személyiségi jogokat figyelembe tartva és a hatékony együttműködés céljából évente két alkalommal, illetve szükség /igény szerint az óvodapedagógus és/vagy a szülő (is) kezdeményezésére is/ szóbeli tájékoztatást nyújtunk. A szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás és a kölcsönös, jó partneri viszony kialakítása elengedhetetlen a gyermekek fejlődése érdekében.

Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos feladatok koordinálásáért a gyermekvédelmi megbízott a felelős, feladatait a gyermekvédelmi fejezet tartalmazza.

Sajátos nevelési igényű gyermekek számára a Gyermekvédelmi Törvény különleges juttatásokat biztosít.

9. Gyermekvédelmi feladatok ellátása

A gyermekvédelem célja: a gyermeki jogok érvényesítése, az esélyegyenlőség és az egyéni bánásmód biztosítása. Az óvoda közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében. Ennek érdekében együttműködünk a szociális- és gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelem intézményrendszerével.

A kapcsolatfelvétel rendszere: óvodapedagógus, tagóvoda vezető/intézményvezető helyettes, gyermekvédelmi felelős, óvodavezető, védőnő, orvos, szociális-és gyermekjóléti központ, gyámhatóság, fenntartó.

Óvodánk gyermekvédelmi céljai azonosak az óvodai nevelés céljaival, eszközeivel:

- a veszélyeztetett gyermekeket is próbálja alkalmassá tenni az óvodai nevelésre illetve nevelő értékű hatások befogadására,
- abban a szociális rétegben is hozzájárul a nevelési esélyek javításához, amelyekben a gyermek fejlődését gátolják (családi, személyi és egyéb körülmények),
- megkeresi a pedagógiai beavatkozás sikeres formáit, azokat célszerűen alkalmazza,
- szükség szerint veszi igénybe a gyermekvédelem intézményeit,
- segíti a hatósági és területi gyermekvédelmi szervezet feladatok teljesítésében (véleményezés, jelzés, jelentés adása, tájékoztatás).

Az óvodai gyermekvédelmi tevékenység egyik fontos feltétele a településen élők alapos ismerete: ismerni kell a városban élő, felvételre jogosult 3-6 éves korú gyermek számát, ezen belül a veszélyeztetett környezetben élő vagy hátrányos helyzetű gyermekek számát. A családi körülmények vizsgálata az alábbiak szerint alakul: tájékozódás a gyermekorvos, védőnő ismereteiről, szükség esetén információ a családtagokról, családlátogatás.

Az óvodás gyermekek családi helyzetének évenkénti felméréséhez készített szempontok:

- Az óvodások száma összesen, ebből veszélyeztetettek száma.
- Hátrányos helyzetű gyermekek száma.
- Három, vagy többgyermekes családban élők száma.
- Fogyatékos gyermekek száma.
- Egyedülálló szülők száma („csonkacsaládok”).

A szociális hátrányok enyhítését segítő feladatok és tevékenységek

Feladatok:

- „Szülős” befogadás a család és az óvoda átmenetének megsegítésére.
- A gyermek és körülményeinek megismerése, folyamatos figyelemmel kísérése.
- Megállapítani, hogy képességei kibontakozásában elsősorban mi akadályozza a gyermeket.
- Meghatározni a lemaradás mértékét, minőségét.
- Meghatározni a fejlődési utat.

Tevékenységek:

- Szülői konzultáció (szükség szerint családlátogatás).
- A szülők anyagi terheinek csökkentése érdekében tájékoztatás a lehetőségeiről.
- Azokban az esetekben, amikor a felmerült helyzetet nem tudjuk az óvodában megoldani, felvesszük a kapcsolatot az érintett szolgálatokkal: a védőnői szolgálattal, óvodánk gyermekorvosával; a szociális- és gyermekjóléti szolgálattal, a fenntartóval, a rendőrséggel, stb.

Óvodánkban gyermekvédelmi felelős segíti az óvodapedagógusok gyermekvédelmi munkáját.

Az óvodapedagógus legfontosabb gyermekvédelmi feladatai:

- tárja fel mindazon körülményeket, melyek a gyermek testi-lelki-értelmi fejlődését hátrányosan befolyásolják
- kompenzálja a hátrányokból adódó lemaradásokat pedagógiai eszközökkel és módszerekkel (egyéni illetve differenciált fejlesztés)
- végezzen prevenció feladatokat (életvitel, egészséges életmódra nevelés, felvilágosító munka)
- alakítson ki partneri, segítő kapcsolatot a szülőkkel
- a gyermek fejlődéséről rendszeresen tájékoztassa a szülőket
- nyújtson segítséget a családoknak, hogy betölthessék funkciójukat
- vegye észre, ha a gyermek magatartásában, fejlődési ütemében indokolatlannak tűnő hanyatlás következik be
- szükség esetén kérje speciális feladatokat ellátó szakemberek, illetve szakintézmények segítségét
- jelezze észrevételeit a gyermekvédelmi felelős felé.

Ha a gyermek és a szülő viszonyánál bármilyen negatív változást vesz észre, azonnal felveszi a kapcsolatot a szülővel, ezzel próbálva megelőzni a gyermekek személyiségének és magatartásának esetleges romlását.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek helyzete a csoportban kiegyensúlyozottá, elfogadott csoporttaggá váljon. Integrációs szemléletünket úgy alakítjuk, hogy a másság ne szétválasszon, hanem összekössön.

A gyermekvédelmi felelős legfontosabb feladatai:

- kísérfje figyelemmel a jogszabály változásait
- a gyermekjóléti szolgálat felkérésére vegyen részt az esetmegbeszélésen
- éves munkaterv részeként dolgozza ki a nevelési év gyermekvédelmi munkatervét
- hangolja össze a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között
- az óvodapedagógus észrevételeit vizsgálja ki, segítsen az óvodapedagógusnak és a szülőknek a gyermek védelme érdekében
- vegye számba és tartsa nyilván a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülőket
- rendszeresen tájékoztassa munkájáról az óvodavezetőt
- egyeztessen és működjön együtt az óvodapedagógusokkal, az óvodavezetővel, a helyi egészségügyi szervekkel, a szociális- és gyermekjóléti szolgálat munkatársaival, a családgondozókkal és a nevelést segítő szakemberekkel
- kérjen segítséget a szociális- és gyermekjóléti szolgálattól akkor, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni
- a gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi a helyi önkormányzatnál.

Az óvodavezető legfontosabb gyermekvédelmi feladatai:

- tegye ismertté és hozzáférhetővé a gyermeki jogokról és azok védelméről szóló törvényt
- tájékoztassa az óvoda dolgozóit a törvényi változásokról és az azokból adódó feladatokról
- határozza meg az óvoda azon együttműködési kapcsolatait, illetve a kapcsolattartásban ellátandó feladatokat, melyek segítik az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód követelményének megtartását

- jelezze a szülők felé az óvoda gyermekvédelmi felelősének feladatát, annak személyét illetve elérhetőségét tegye nyilvánossá
- gondoskodik a gyermekvédelmi felelős munkájához szükséges feltételek megteremtéséről
- a gyermekvédelmi felelős tájékoztatása után segítsen az adott ügygel kapcsolatos intézkedésekben
- kísérelje figyelemmel az indokolatlan távolmaradást és intézkedjék annak megszüntetéséről.

Az óvodapedagógust és az óvoda összes alkalmazottját titoktartási kötelezettség terheli a gyermekkel és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt illetően, amelyről a gyermekkel, szülővel való kapcsolattartás során szerzett tudomást. A titoktartási kötelezettség a foglalkoztatási jogviszony megszűnése után is határidő nélkül fennmarad, azonban nem terjed ki a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival történő, a gyermek fejlődésével összefüggő megbeszélésre. A gyermek jogának védelmében akkor is el kell járnunk, ha nem magyar állampolgárságú.

A gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17. § (2) bekezdésében foglaltak szerint az adattovábbításhoz az érintett, valamint az adattal kapcsolatosan egyébként rendelkezésre jogosult beleegyezése nem szükséges.

10. Óvodai nevelés speciális feladatai

Az óvodai szűrővizsgálatok kiemelt célcsoportja a nevelési intézménnyel jogviszonyban álló, elsősorban ötödik életévüket betöltött gyermekek. A szűrővizsgálatok illetve a fejlesztések az óvodai foglalkozások ideje alatt, délelőtt szervezhetők.

10.1. Logopédiai ellátás

A logopédiai ellátás feladata a hangképzés, a beszéd, a beszélt és írott nyelvi képesség fejlődési és szerzett zavaraihoz, továbbá a specifikus tanulási zavarokhoz (diszlexia, diszortográfia, diszgráfia, diszkalkulia) kapcsolódó prevenció, állapot megismerési és terápiás tevékenység. Igénybevétele önkéntes alapon történik.

Logopédiai ellátás keretében el kell végezni a harmadik és ötödik életévüket betöltött gyermekek szűrését. A három éves kori logopédiai szűrés a nyelvi, az ötéves kori szűrés elsősorban a beszédartikulációra, illetve az írott készütségre irányul. A szűrés eredménye alapján szükség szerint kezdeményezni kell további gyógypedagógiai, pszichológiai, orvosi vizsgálatokat. A részletes logopédiai vizsgálat és logopédiai vizsgálati vélemény alapján kell a logopédiai ellátást megszervezni, ha a szűrés és a logopédiai vizsgálat eredményei alapján erre szükség van.

10.2 Óvodapszichológusi ellátás

A nevelési intézményben alkalmazott óvodapszichológusi ellátás elsődleges célja a gyermek személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése. Közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához.

Óvodánkban az óvodapszichológusi ellátást előzetes bejelentkezés előzi meg, mely az óvodapedagógus és/vagy a szülő által történik. A gyermekkel való egyéni foglalkozás kizárólag írásos szülői engedély alapján történhet. Ennek hiányában csoportos megfigyelésre van lehetőség, melyet mindig pedagóguskonzultáció követ a felmerülő problémák értelmezésére és a hatékony megoldásra irányulva.

Amennyiben szükséges, javaslatot tesz további vizsgálatok elvégzésére.

10.3. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása

A pedagógiai diagnosztikában a gyermek személyiségének megismerése céljából az élettörténeti (biográfiai) aspektus lényeges. Az aktuális nevelési év kezdetekor az óvodánkba járó gyermekek szülei formanyomtatványon aláírásukkal engedélyezik a pedagógiai szűrővizsgálatok elvégzését. Mielőtt az óvoda vizsgálatot kezdeményez a területileg illetékes pedagógiai szakszolgálatnál, illetve javasolná kiegészítő (neurológiai, hallás, gyermek pszichiátriai vizsgálatok elvégzését, szükséges, hogy saját hatáskörében kísérelje meg a probléma megoldását. Ez történhet a gyermeket legjobban ismerő családtaggal konzultáció formájában is. Az óvoda szakemberei a szülőket partnerének, a vizsgálati és ellátási team egyenértékű tagjának tekinti, nem, mint szakembert, hanem mint a gyermeket legjobban ismerő, vele kapcsolatban leginkább tájékozott személyt, aki a fejlődési, fejlesztési folyamatot segíti. A szülők bevonása a terápiába fontos, tudatosítani bennük a gyermekük

fejlődésében játszott szerepük fontosságát és szükségességét. Fontos, hogy a szülők érezzék, hogy a gyermekükkel kapcsolatos megállapítások és javaslatok részesei. Segítségükkel megállapíthatók a közvetlen és tágabb környezet erőforrásai, értékei és/vagy hiányosságai, korlátai.

Az óvodában a pedagógiai terápia több szinten jelen van. Jogszabályi szinten szabályozza a logopédiai alapellátás folyamatát, a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermekek ellátását.

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

10.3.1. A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek ellátása

Az alapító okiratunk szerint fogadott sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek ellátása az illetékes szakértői bizottság szakvéleményében előírtak alapján történik.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy kiscsoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák terápiás együttműködésével.

Óvodánkban a Fejlesztő munkacsoport szakemberei végzik a szakértői véleményben előírt egyéni és/vagy kiscsoportos fejlesztéseket.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását az Alapító Okiratunkban megjelölt fogyatékosági típushoz igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező, az óvoda alkalmazásában álló gyógypedagógus, terapeuta segíti. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok támogatására, az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető. Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet, az együttnevelésben részt vevő pedagógusok pedagógiai, pszichológiai képességekkel (tolerancia, elfogadás, hitelesség, empátia) rendelkeznek, melyek egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához szükséges.

A gyógypedagógus az együttműködés során segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását, javaslatot tesz a gyógypedagógiai-specifikus módszerek alkalmazására, az egyéni szükségletekhez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására. Együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi tapasztalataikat, észrevételeiket, segít összehangolni a helyi feltételeket és a gyermek egyéni szükségleteit, kapcsolatot tart a szülőkkel.

A sikeres integráció feltétele, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermeket megfelelő, jogszabályi szinten is szabályozott, csoportba tudjuk illeszteni, mely csak abban az esetben lehetséges, amennyiben a beiratkozáskor rendelkezésünkre áll a szakértői bizottság szakértői véleménye. Így tudjuk biztosítani az egyéni szükségletnek megfelelő magas szintű szakmai ellátását.

10.3.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek óvodai nevelése /BTMN/

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekek kiscsoportos ellátása a területileg illetékes pedagógiai szakszolgálat javaslata alapján történik a szakszolgálatban vagy intézményünkben.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátásnak szabályozására létrehoztunk egy Fejlesztő programot, mely intézményünk külön szabályzata.

11. Az óvodai élet tevékenységformái

1. játék- és tanulási tevékenység
2. társas- és közösségi tevékenység
3. munkatevékenység
4. szabadidős tevékenység

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Feladatok: tevékenységi vágy kielégítése az eredményes tanulás érdekében. Szellemi aktivitásra ösztönző probléma-szituációk teremtése. A gyermek közvetlen, minél több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása. Az egy időben, párhuzamosan végezhető tevékenységek feltételeinek biztosítása, amely tudatos felkészülést, előkészítést igényel az óvodapedagógusoktól.

A tanulás formái az óvodában:

- Utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- Játékos, cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- A gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.

Tevékenységek szervezési formái: egyéni, mikrocsoportos, csoportos, frontális.

A módszerek és eszközök kiválasztásakor arra törekszünk, hogy a gyermekek érdeklődésére, aktivitására, gondolkodási műveletek alkalmazására, feladatok megoldására ösztönözzenek.

A felajánlott tevékenységekben az óvodapedagógus a differenciálás elvét érvényesíti, tekintettel van az egyéni szükségletekre, az egyéni fejlődési ütemre és az egyéni érdeklődésre. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott reálisan pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére (hat-hét éves korra) eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmeneteknek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

a) **A testileg egészségesen** fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezett, harmonikus. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) **A lelkileg egészségesen** fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelemtartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthetőformában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait,
- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi, mennyiségi ismeretei vannak.

c) **Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan** is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre, felnőttel és gyermektársaival egyaránt.

A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelés folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

11.1.1. Játék- és tanulási tevékenység

11.1.2. Játék

„A játék a gondolkodás fejlődésének egyik fázisa” (Jean Piaget)

Programunk középpontjába a gyermekek elsődleges tevékenysége: a *szabad játék* áll. A *szabad játék* semmi mással nem helyettesíthető, ezen keresztül tapasztalja meg a világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, jut örömhöz, sikerélményekhez. A gyermekek számára a legfőbb élményforrás, személyiség fejlesztésének legfőbb színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

A játék által ügyesedik, okosodik, fejleszti manuális készségét, a játékban ismerkedik az anyagok, dolgok, tárgyak tulajdonságaival, egymáshoz való viszonyával.

Az óvodapedagógus tudatos, tervszerű feladata, hogy a gyermekek képességeit megfigyelje a játékban, s életkoruknak és fejlődési szintjüknek megfelelően feltételteremtő, együtt játszó, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával segítse elő az egyén fejlődését.

Alapvető követelmény, hogy minél többoldalú tapasztalat átélésére nyíljon lehetőség.

Törekednünk kell a szabad játék túlsúlyának biztosítására.

Szabad játék:

1. Szabad cselekvés.
2. Érdek nélküli, örömet okozó, belső jutalmazást és jó érzést adó.
3. Térben és időben elkülönül (pl. térben elkülönülés lehet az asztal alja). Szabályai vannak, itt alakulnak ki együttműködő képességük alapjai, a szabálytudat.
4. Megismételhető, de része a titok.

A játék a gyermek elemi szükséglete.

A tevékenység célja: a gyermeki játék örömforrás, mely áthatja minden tevékenységét. Minél sokrétűbb tájékozódó tevékenység legyen, amely a gyermek személyiségének fejlődésére többféleképpen fejti ki hatását.

Hosszútávú célunk, hogy gyermekeink kiegyensúlyozott felnőttekként hasznos tagjai legyenek a társadalomnak.

Az óvodapedagógus feladatai a játékfejlődés elősegítése céljából:

- A gyermek szabad játékának tiszteletben tartása, feltételeinek maximális mértékű biztosítása.
- A 3-7 éves korig megjelenő játékok fajtájának, tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- Ösztönzés, kreativitás.

A szabályjáték, szerepjáték, konstrukciós játék fajtáit meg kell ismerni és meg kell tanítani! Nem segít a játék örömet szerezni, ha a gyerek nem ismeri. A szabad játékokban az egyéni szükségletek figyelembevételével építjük be a gyermekek tevékenységébe a mozgásos és képességfejlesztő játékokat az adott nevelési ciklus személyiség- és képességfejlesztési céljainak megfelelően. A játék a szocializációra, saját személyiségünk megismerésére és a tanulási képességek kibontakozására tanít. A szocializációs folyamat életünk végéig tart.

A játéktevékenységekben biztosítjuk minden gyermek számára azt, hogy az érzelmi alapú élmények folyamatos felfedezésével, a gyermek egyéni vágyai és ötletei (a kötetlen széles skálán mozgó játéklehetőségekben) kibontakozhassanak. Annak a gyermeknek, aki szabadon kreatívan használhatja a rendelkezésre álló eszközöket, és akinek módja van befejezni a maga választotta tevékenységet, fejlődése jó irányba halad. Emellett lehetősége nyílik a játszótársak megválasztására, együttműködésre vagy elutasításra a problémás helyzetek és konfliktusok önálló megoldására, a társakkal való egyezkedésre. E tevékenység végzése közben számos kommunikációs helyzet alakul ki, tehát a beszédfejlődésben is fontos szerepe van. A játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás gyermek életében, mert minden tanulási tartalom: ismeret, jártasság, készség megjelenik benne. Eredményképpen alapozódnak a képességek és változik a magatartásuk.

Az óvodás gyermek által spontán módon kezdeményezett játékok gazdagítják ugyan a személyiséget, de nem minden gyermeknél olyan sokoldalúan, hogy önmagukban elegendő lehetőséget biztosítanak egyes képességek fejlődésére. Fontos feladatunk, hogy tevékeny, gazdag óvodai életet teremtsünk, amelyben nagy szerepet kap a játék, ahol szükség és igény szerint az óvónő segítő partnerévé válhat a gyermeknek. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játékot befolyásolják mindazok a körülmények, amelyek között a gyermekek élnek, játszanak, ezért az óvónő biztosítsa azokat a feltételeket, amelyek kedvezően hatnak a játék kialakulására a gyermek játékkedvére, amelyek ösztönzik őket, és amelyek segítségével játékkuk tartalmasabbá, sokoldalúbbá válhat.

A szabad játék mellett fontos az általunk kezdeményezett játék is, amely magán viseli a tanulás jegyeit, de a játék fajtájától függően a gyermek önálló játékformájává válhat, melyben szabadon dönthet a jelenlétéről. Szükség van ezért az óvodapedagógus által kezdeményezett és irányított játékokra is, mint pl: dominó, kártya, társasjáték, kirakós kocka, lottó játék stb. A játék elemei a gyermeki műveltség szerves alkotórészei, ugyanakkor élettechnikák kipróbálása, tanulási módok kidolgozása. Ilyen értelemben készítene elő a későbbi rendszeres ismeretszerzésre. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás lehetőségét és felelősségét.

Az óvodapedagógusok feladatai a játék során:

- feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszköz)
- a sokszínű játék kialakulásához ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése
- a játék fejlesztése érdekében az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása
- a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együtt játszás a gyermekekkel
- egyéni fejlesztési feladatok.

A játék feltételei:

- megfelelő légkör biztosítása
- megfelelő hely biztosítása
- eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása
- elegendő idő biztosítása.

Megfelelő légkör biztosítása

A nyugodt légkör az első feltétele annak, hogy a gyermeknek módjában álljon a számára legvonzóbb játéktevékenységbe önállóan belefogni, kiválasztani a játékhoz szükséges eszközöket, kidolgozni, elmélyíteni játékát ill. hogy gyakorolják az adódó konfliktusok megoldását.

Megfelelő hely biztosítása

A csoportszobában és az udvaron egyaránt fontos. Minden csoportszobában legyen hely a nagyobb mozgást igénylő játékokhoz. Biztosítani kell helyet építéshez, konstruáláshoz, szerepjátékhoz, asztalokat az ábrázoló tevékenységhez, barkácsoláshoz. A kicsiknél több lehetőséget kell biztosítani az egyéni kis pihenő- vagy „búvóhelyek” kialakításához. A csoport kialakításánál figyelembe kell venni az életkorokat, az összetételt, a lehetőségeket és az egyéni igényeket is.

Az udvaron nagyobb a hely a mozgásos játékokhoz, de itt is fontos, hogy a széleskörű tevékenységekhez biztosítsunk helyet. Legyen itt is lehetőség és hely a nyugodtabb tevékenységhez is, mint ábrázoló tevékenység, szerepjáték, homokozás, barkácsolás. Jó, ha az udvaron a gyermek szabadon választhatja meg a helyet a tevékenységéhez. Az udvaron történő játéktevékenységeknél fontos kialakítani és betartani a szabályokat a balesetveszély elkerülése érdekében.

Eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása

A tudatos óvónői munka lényeges eleme a játékeszközök kiválasztása, biztosítása. Az, hogy a gyermek mikor, mivel játszik, milyen eszközökkel találkozik, az lényegesen befolyásolja minden irányú fejlődését. Ez az óvónő felelőssége. A fejlesztési feladatok megvalósulását nagymértékben befolyásolja az eszközök kiválasztása. Ezért az eszközök kiválasztásánál a gyermek általános és egyéni fejlettségének ismertén túl fontos tudni a különböző játékeszközök fejlesztő hatását is.

A játékszerek legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatók és veszélytelenek. Tegye lehetővé, hogy a gyermekek kedvük szerint, a környezetükben lévő tárgyakat /pl.: székeket, asztalokat stb./ is bevonhassák a játékba. Fontos, hogy a gyermekek a különböző játékszereket, tárgyakat - bizonyos szabályok megtartása mellett – különböző céllal használhassák fel. A játékszerek a gyermekek számára könnyen elérhető helyen legyen, gyorsan elérhető, felfedezhető legyen.

Elegendő idő biztosítása

Mivel a játék a gyermek alapvető tevékenysége, ezért természetes, hogy a napirendben erre kell a legtöbb időt biztosítani. Fontos, hogy kapkodás nélkül tevékenykedhessen, elmélyülten játszhasson, legyen ideje elképzelései megvalósítására.

JÁTÉKFAJTÁK

A 3-4 éves gyermekek tevékenységét a **gyakorló játék és a szerepjátékokból kiemelt művelet** jellemzi. Tartalma a saját személyükkel és közvetlen környezetükkel kapcsolatos tapasztalatokat tükrözi. A gyakorló játék az a játéktevékenység, amelynek során az ismétlésekben a gyermek a különböző képességeit gyakorolja.

Fajtái: hang és a beszéd játékos gyakorlása, a mozgást gyakorló játékok, a játékszerek és eszközök rakosgatása, játék különböző anyagokkal.

A gyakorló játék keretei között már a kiscsoportban kialakulnak a szerep és a konstruáló játék elemei. Az óvodába kerül gyermeknél a mozgás és manipulációs játékok nagyon kedveltek. A gyakorló játékoknál figyelünk az eszközök nevének ismételtetése, hangjuknak utánzása. Ez összefügg szókincsük gyarapodásával, továbbá a ritmikus mozgás és szöveg együttesen elvezeti a gyermeket az összerendezettebb mozgás és szöveg alkalmazásához, a mondókák, énekes mozgások szabályjátékok megtanulásához.

Szerepjátékban, szimbolikus játékban a gyerekek különböző személyek, vagy állatok, dolgok szerepébe bújnak. Játékukban sajátos módon tükrözik ezek tevékenységét, hangját, funkcióját és a köztük lévő kapcsolatokat. A szerepjáték fejlődése a játszó gyerekek közötti kapcsolatok mélyítésében, az együttműködés alakulása során a játék témájának és tartalmának bővülésében, gazdagodásában, színvonalának emelésében, időtartamának növekedésében és az eszközök felhasználási módjában mutatkozik meg.

A szerepjátékok fajtái:

- a tényleges szerepjátékok /tematikus játékok/
- az építő játékok /szerkesztő játékok/
- a mesedramatizálás és bábozás.

Ide kapcsolódik a barkácsolás, - az a tevékenység, amelynek során a gyermekek különböző eszközöket, pl.: olló, ragasztó, kalapács, tű stb. – kötetlen formában, önkéntes alapon, főleg saját elképzelésre építve valamilyen játékeszközt készít.

A szerepjáték nagyszerű lehetőség az anyanyelvi nevelés számára is. Szerepeik során olyan gondolatokat fejeznek ki, olyan szófordulatokat használnak, amelyeket másoktól hallottak. Így válik passzív szókincsük a játék által aktív szókinccsé. Feladatunk a megfelelő feltételek, eszközök, anyagok biztosítása, és a személyes példamutatás. A barkácsolás valamennyi szerepjáték, bábozás természetes alkotórésze lesz. A létrehozott alkotásokat minden esetben

aktívan felhasználhatják játékaikban. A barkácsolás során lehetőleg természetes anyagokból készítsenek alkotást, bábót.

Dramatizálás, bábozás a szerepjátékot gazdagítja.

Célunk, hogy az irodalmi élményeket az őket ért környezeti hatásokat saját elgondolásaik alapján játsszák el.

Feladatunk az eszközök, jelmezek, bábok és vizuális élmény biztosítása, a megfelelő oldott légkör megteremtése és a személyes példa. A dramatizálás, bábozás feltétele, hogy az irodalmi alkotások és élmények érzelmileg megragadják a gyermekeket. Kezdetben az óvónő bábjátéka, szerepvállalása dominál, a gyermekek, mint nézők vesznek részt benne, később óvónői segítséggel a gyermekek maguk is aktívan részt vállalnak a bábozásban és a dramatikai játékokban, amelyekhez bábokat, jelmezeket biztosítunk. Óvodáskor végére a gyermekek báb és jelmezkészítő tevékenység válják szívesen végzett tevékenységgé. Kiváló alkalom a szókincs gazdagítására a dramatizálás. Beszédfegyelmre is nevel, hiszen a dramatizálás során már kiscsoportban kialakul az a tudat, hogy a másik gyermeket végig kell hallgatni, megvárni, amíg befejezi mondanivalóját. A dramatizálás során a testtartás, a távolságtartás, a tekintet, a hanghordozás, az arc mimika – mind a mondanivaló szolgálatában áll. A bábjátékot nagyon szeretik a gyermekek. Kreativitástól függően több bábu van egy-egy csoportban, melynek nagy részét a gyermekekkel közösen készítjük.

Építő és konstruáló játék: Az óvodáskorú gyermek személyiségfejlődését meghatározó tevékenysége, amely megjelenítési formájában lehet:

- különböző építő elemekkel folytatott játék,
- alkotás félkész elemekkel,
- alkotás különböző anyagokból, anyagfélésekből.

Célunk: a tervezésnek, az alkotás örömeinek megismertetése.

Feladatunk, hogy alkotásaikat sok egyéni ötlet alapján hozzák létre önállóan vagy kis segítséggel, s legyenek képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására.

Szabályjáték: jellemzője, hogy pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. Szabályok határozzák meg a játék kezdésének módját, a játék menetét, befejezését. A gyermekek akár nyernek, akár vesztenek, a szabályjátékban tanulják a helyes magatartás alapvető formáit: a szerénységet, mértéktartást, az eredményre törekvést, a kudarctűrést. A játéka fejleszti a közösségi érzést és a felelősségtudatot. Fejlesztik a gyermekek mozgását, ill. értelmi képességeiket.

Mozgásos szabályjátékok: a testnevelési játékok, a dalos és mondókás játékok, fogócskák, bújócskák, körjátékok, szembekötődik, labdajátékok, mozgásos versenyjátékok.

Az értelmi képességet fejlesztő játékok: a gyors érzékelést, a megfigyelést, a figyelmet, a logikus gondolkodást, az ismeretet fejlesztő játékok (pl.: társasjátékok, képes kirakók, dominók, kártyajátékok, nyelvi játékok stb.) Az értelmi képességeket fejlesztő játékokat az egyéni fejlesztések során sokszor használjuk, ezekre alapozunk.

A szabályjátékban célunk: a szabályok önkéntes vállalása, a szabályok pontos betartása, a megfelelő szociális magatartás, a kölcsönös segítség, a játék végkifejletének szociálisan megfelelő viselése.

Feladatunk a közösségi érzés, a versenyszellem és a felelősségtudat fejlesztése. A szabályjátékok kiválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe: a gyermekek kívánságait, fejlettségét, a csoport létszámát, a helyi adottságokat és a játék előzményeit. Segítse a gyermekeket a játék kiválasztásában, vezetésében, a szabályok betartásában.

Óvodáskor végére már választhatnak nagyobb ügyességet vagy nagyobb szellemi erőfeszítést igénylő szabályjátékot is. Engedjük, hogy a gyermekek játékában az egészséges versengés is jelen legyen, de ne csapjon át az egymással szembeni negatív érzelmek kifejezésébe.

11.1.2. Tanulási tevékenység

Minden csoport elkészíti év elején az éves tervét, mely tartalmazza a betervezett heti témajavaslatot. A téma középpontjában általában a külső világ tevékeny megismerése áll komplex módon, minden tanulási tevékenységre kihatva. Erre épülnek rá a művészeti tevékenységek (kivételt képez a mozgás anyaga, mely ettől eltérhet).

11.1.2.1. A külső világ tevékeny megismerése

Nevelésünk célja, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről életkornak megfelelő szinten. Programunk arra vállalkozik, hogy az óvoda a maga környezetével, gazdag tevékenységrendszerével, a tapasztalatszerzés megannyi természetes élethelyzetének tudatos és tervszerű megszervezésével elősegítse a gyermekek külső világgal való megismerkedését.

A környezet megismerése, védelme a következőket foglalja magában:

- Természetismeret
- Társadalomismeret
- Tárgyi környezet ismerete
- Környezetalkítás és környezetvédelem

Mindent a természetes környezetben figyeltetünk meg a gyermekekkel. Így lehetővé válik számukra a személyes tapasztalatok gyűjtése, szerepek, magatartási módok megismerése és tanulása.

Feladat: a környezeti értékek felismertetése, az ember és kultúrájának megértése, környezetünk védelme. Fontos, hogy a gyermekek maguk tapasztalhassák meg a jelenségeket, tevékeny részesei legyenek a folyamatoknak. Feladatunk a környező világ megismertetése a környezetünk tárgyaival, jelenségeivel, a környezetvédelemmel, a környezet higiéniával, a közlekedéssel a gyermek tapasztalatainak, ismereteinek gyarapítása közben. Fontos feladat még a szülőföldhöz, a nemzeti kultúrához, a nemzeti közösséghez való tartozás, a nemzeti és helyi hagyományokhoz fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása.

A környezettel való megismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Átala a gyermekek az őket körülvevő és a tágabb természeti társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az

életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodásához, tájékozódásához nélkülözhetetlen.

Mindennapi feladatunk a gyermekek megfigyelőképességének, képzeletének, gondolkodásának, emlékezetének, nyelvi kifejezőképességének, társas magatartásának fejlesztése. Lehetőséget adunk a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére. Élünk a gyermeki érdeklődés által felkínált spontán lehetőségek kihasználásával az ismeretátadás területén. Kirándulások során követjük a természet, a kertek változásait, a benne folyó munkálatokat. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a környezetünk megbecsülésére, rendben tartására, a természeti és a társadalmi környezet tiszteletben tartására.

A külső világ tevékeny megismerése alatt mindenkor a természetes és az épített környezetet is kell értenünk. A gyermekek ismerjék meg a közvetlen környezetükben élő gyakori növény- és állatfajokat. Fontos, hogy jellegzetességeikre, érdekességeikre is felhívjuk figyelmüket. A cél, hogy az élőlények megismerése során a gyermekek váljanak azok „személyes ismerőseivé”.

Rövid sétákkal először épületen belül ismerkedhetnek az óvoda életével, helyiségeivel, működésével. Később az ilyen sétákhoz hozzászokott gyermekekkel könnyebb lesz távolabb kitekinteni: az óvoda környéke, az utcai viselkedés szabályainak megismerése és betartása, közlekedési szabályok, járművek megismerése. Így aztán egyre tágul a világ számukra és alkalom adódik nagyobb sétákra, kirándulásokra.

A gyermekeknek a szűkebb óvodai környezet megismerése után a tágabb környezetet is fel kell fedezniük. Ezek a séták azért fontosak, mert az óvodapedagógus segítségével rácsodálkozhatnak a természetre, észre vehetik a szépet, a jót, emellett a nemkívánatos jelenségeket is. Érdekes a növények, állatok életének megfigyelése, a környezet és az élővilág közötti kapcsolatok, összefüggések felfedeztetése. Ehhez alapul szolgálnak a kirándulásokon, kerti munka során szerzett tapasztalatok, közvetlen megfigyelések, az élősarokban végzett kísérletek. Fel kell készíteni őket az ún. „nem szeretem állatok és növények” megismerésére (pl.: békák, pókok, csalánok stb.).

Kiránduláson a gyermekek érdeklődését nem a részletek, hanem a természet egésze köti le. Csalafinta ötletekkel kell becsempészni játékukba a természet részleteinek megfigyelését. Séták, kirándulások keretében nemcsak a távolabbi és közelebbi környezetüket ismerhetik meg, de szülőföldjük megfigyelésére is lehetőségük nyílik. A kiválasztott cél lehet történelmi

nevezetesség, helytörténeti gyűjtemény, egy-egy tájegység, védett part, helyi zoológiai és botanikai értékeket bemutató tájház esetleg gazdaság is.

Hívjuk fel a gyermekek figyelmét a növény- és állatvilág kapcsolatára úgy, hogy azok szimbolizálásának fogalmát megalapozzuk. Pl.: a növényvilág élőhelyet biztosít az állatoknak, az állatok hasznot hoznak a növényeknek (a madarak megeszik a kártevőket, a méhek beporozzák a világokat, stb.). Egy-egy kiránduláson növény- és állathatózó is legyen velünk. Ezek segítségével felismerhetjük a látottakat, megismerhetjük a védett fajokat. Érdeklődjenek a természet iránt. Legyenek kérdéseik. Természetes környezetben figyeljék meg a növényeket, állatokat. Fontos, hogy minden lehetőséget kihasználjunk, hogy a gyermekek természetben lehessenek. Tapasztalják, hogy a természetben minden érték. A kirándulásokon felfedeztetjük, mi gyűjthető s ezeket hogyan dolgozzuk fel. Könyvtárlátogatásnál is keressenek ezzel kapcsolatos könyveket. Ismerjék és szeressék a természetről szóló filmeket, könyveket.

Az óvodai nevelés szinte minden területén alkalom kínálkozik a fentiek elsajátítására. Tudatosítani kell a gyermekekben, hogy a tiszta levegő, a tiszta víz nélkülözhetetlen az élőlények számára, jó, ha tudják, hogy védelem alatt áll a Föld, a víz, a levegő, a táj, az élővilág, a település környezete.

A felnőttek ennek érdekében ún. világnapokat, jeles napokat hoztak létre:

- ✓ Takarítási világnap (szeptember 18.)
- ✓ Hulladékgyűjtő nap (szeptember 23.)
- ✓ Magyar népmese napja (szeptember 30.)
- ✓ Zene világnapja (október 1.)
- ✓ Állatok világnapja (október 4.)
- ✓ Erdők világnapja (március 21.)
- ✓ Víz világnapja (március 22.)
- ✓ Föld világnapja (április 22.)
- ✓ Madarak és fák napja (május 10.)
- ✓ Környezetvédelmi világnap (június 5.)

A természet védelmére való nevelés akkor éri el célját, ha a gyermekek látják, hogy minden mese, népmese, népdal, nép- művészet, tudomány ugyanarról a természetről, társadalomról, emberről és kapcsolatokról szól. A természetet szeretni csak akkor lehet, ha ismeri az ember.

Fel kell készítenünk a kudarc átélésére is az óvodásainkat: tapasztalhatják a növények pusztítását, a vizek, a levegő szennyezését. Sétákon, kirándulásokon megfigyelhetik nagycsoportosaink, hogy nem minden ember vigyáz a

természetre. A gyermekek korát, fejlettségi szintjét, a fokozatosság elvét szem előtt tartva vonhatunk be gyermekeket a természetvédő munkába.

Aktívan vegyenek részt az évszaknak megfelelő kerti munkákban. Segédkezzenek az élő sarok gondozásánál. A természetsarokban a gyermekek gyakorolhatják a gondozási teendőket, egyszerű eszközökkel segítve azt (pl. virággondozás, ültetés, hajtatás, csíráztatás, gyűjtőmunka során gyűjtött termékek tárolása stb.). Kiegészíthető a természetsarok évszak- és időjárás naptárral is. Az élő sarok rendben tartása fontos feladat, mert csak így tölti be pedagógiai szerepét.

Védjék az állatokat, növényeket. Nyilatkozzon meg a növények és állatok iránti szeretetük, váljon természetessé a madarokról való folyamatos gondoskodás, a téli madáretetés. Óvodánk madárbarát óvoda, ügyel a madarak téli etetésére, odú kirakására. Az óvodáskor végére alapozódjanak meg azok a szokások és szabályrendszerek, amely a környezet rendjét, a természet védelmét szolgálják.

Célszerű az egyéni, a helyi és az időjárás adottságokat kihasználva tervezni a sétákat, a kirándulásokat, a megfigyeléseket, a játékokat.

Ilyenek lehetnek korcsoporttól függően, pl.:

- Az óvoda épülete, működése, az itt dolgozók munkája.
- Kertész munkája – gyermekmunka a kertben, konyhakert gondozása, kertészetbe látogatás
- Termékek szüretelése, felhasználása.
- Ünnepekre való készülődés.
- Vásárlás.
- Az óvoda épületei közti ismeretségek kötése.
- Kiállítások megtekintése. Távoli kiállítások megtekintésének megszervezése.
- Posta, rendőrség, orvosi rendelő, védőnők, gyógyszertár dolgozói munkájának megismerése.
- Köztéri szobrok (Szent Gellért, Nepomuki Szt. János, Szt. Flórián, Perczel Mór szobor, Barátság kút, Anya gyermekével, Országászló).
- Iskola (nem csak nagycsoport végén) látogatása, könyvtár meglátogatása.
- Kirándulás a közeli hegyre: védett növények, társulások megfigyelése.
- Háziállatok háznál történő megfigyelése séta során.
- Távoli kirándulások megszervezése (Duna, Tétényi kastély, Szigethalmi állatpark, Budakeszi Vadaspark stb.).

Az óvodapedagógusoknak ismerniük szükséges a helyi kirándulási lehetőségeket, mesterséges és természetes megfigyelési lehetőségeket, a község múltját.

Szent-Györgyi Albert tudós és nagy humanista írta:

„ A természet hatalmas, az ember kicsi, az emberi élet jellege és színvonala mindig az embernek és a természetnek a viszonyától függ, attól mennyire volt képes megérteni a természetet és az erőit a saját javára fordítani.”

Nagyon elgondolkodtató Szent-Györgyi Albert szavai. Rá kellene ébrednünk arra, hogy csupán „csak egyetlen életünk és egyetlen Földünk van”. Senki, de főleg mi óvodapedagógusok, akik a gondjainkra bízott cseperedő „magot” neveljük, gondozzuk, nem szemlélhetjük közönyösen és tétlenül a természet és a Föld pusztulását. Gondolnunk kell tehát a jövő nemzedékeire, hisz nekik is csak egy életük lesz, és egyáltalán nem mindegy, hogy ezt az életet a jelenben mi hogyan alakítjuk.

Születéstől – felnőttkorig

A társadalmi környezetben a gyermekeknek igen nehéz a sok rájuk irányuló hatásból kiválasztani azt, ami alkalmassá teszi az embertársaival való jó kapcsolatteremtésre, amellyel sikeres társként vehet részt a társadalmi környezetben. Mindehhez az óvodában fontos, alapvető képességeket kell kibontakoztatnunk, fejleszteni. Például: a mások iránti megbecsülés, tolerancia fejlesztése (pl. az embertársak mássága). Minden élő iránti tisztelet (pl. egyes állatfajoktól való irtózás leküzdése, élőlényként való elkönyvelése, s ha „nem is szeretjük”, akkor is tiszteljük, óvjuk életét).

Elsősorban olyan közeget kell biztosítani a gyermekeknek, hogy jól érezzék magukat (ez nem egyenlő a gyermekcsoport szétszórtságával, fegyelmeztelenségével), mert ha jólétben, inspiráló környezetben tevékenykednek, minden tevékenység élményként hat rájuk.

Biztosítani szükséges az alkalmat ahhoz, hogy fejleszthető legyen a rácsodálkozás képessége. Biztosítani kell a gyermekeknek a pozitív élményeket, lehetőség szerint egyre többet, de mindig csak annyit, amennyi érdekli őket, amennyi befogadására képesek.

Óvjuk és tápláljuk a gyermekekben az ösztönös rácsodálkozási tudást, a tisztelet érzését. Tudatosan keressük és velük együtt éljük át az örömet a test örömeiben (finom étel és ital, simogató tavaszi napsütés, virágillat, hintázás), a társakkal való kapcsolatban, a közösséghez való tartozásban, a munkában, a

környező világ szépségeiben, a nemzeti hovatartozás tárgyi kulturális élményeiben, az ajándékozásban.

A környezeti kultúrára nevelés a szokások, a magatartásformák, az életmód alakítását, a javakkal való gazdálkodást jelenti. Sok esetben a szemléletváltásnak fontos a szerepe. Az óvodában ily módon az óvodapedagógus és az óvodában dolgozók megfigyelhető modell szerepe jelentős.

JELENTŐS NAPJAINK

A gyermekek már korán megtapasztalhatják, hogy vannak jeles napok, amikre jobban felfigyel az ember, készül rá, tervezi, izgalommal várja. A jeles napok az ünnepek, ezek végig kísérik őket egy életen át.

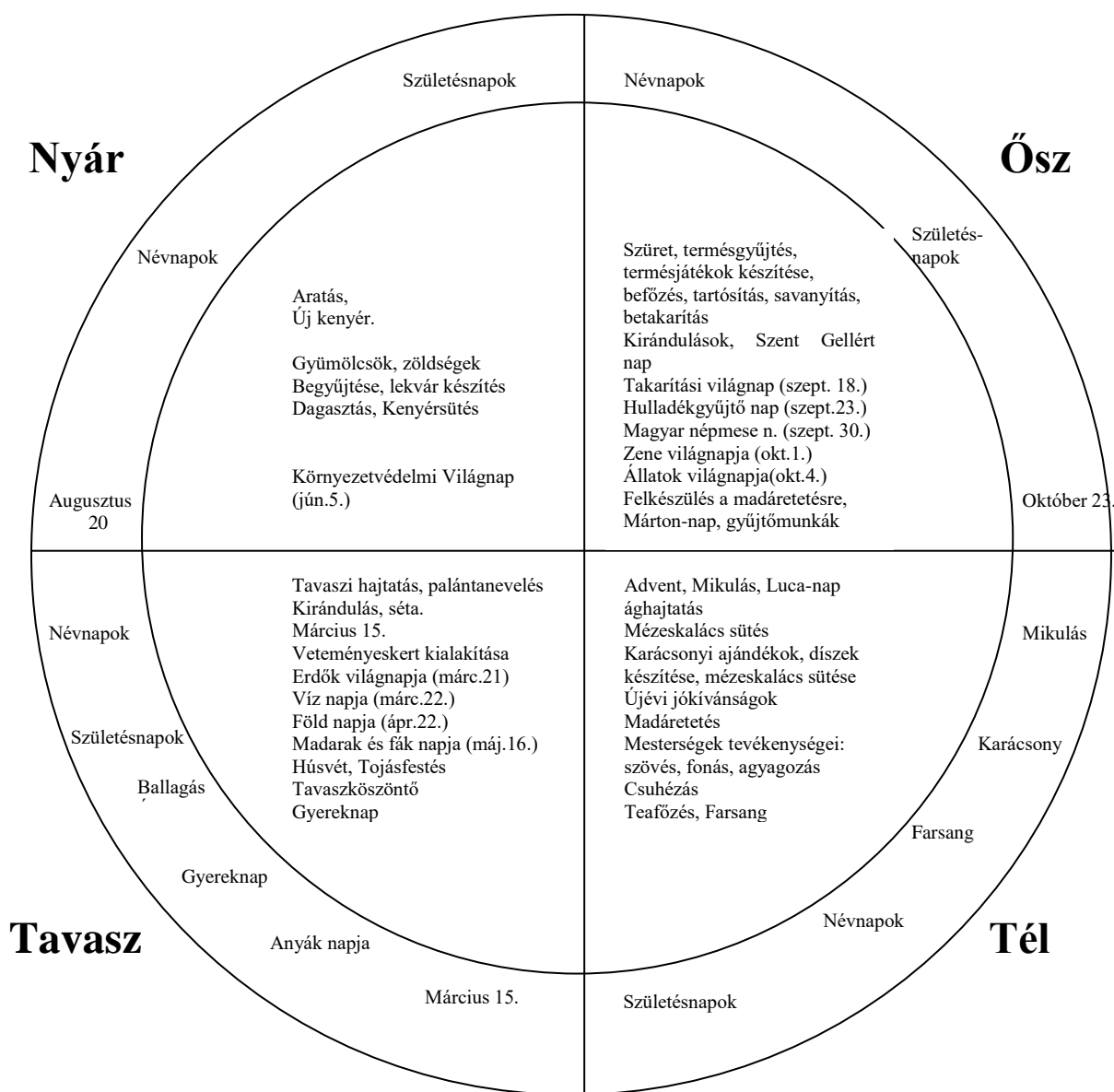
Az ünnepek jelentősége minden közösségben más és más. Más a családokban, baráti közösségekben, iskolákban, óvodákban. Az sem mindegy, hogy az ünnep ünnepség vagy csak megemlékezésre korlátozódik.

Óvodai életünkben az ünnepek fontos szerepet töltenek be, ezért megszervezésük mindig nagy odafigyelést, tervezést igényel. Az ünnep hangulatát a körülményeink határozzák meg, az, hogy milyenné szervezzük. A jeles napokban fontos az előkészítés, érzelmi beállítódás, a ráhangolás. Éppúgy látszódjon rajtunk és a környezetünkön a közelgő, várva vár nap jelentősége, mint lelkünkben; odafigyelésben, kedvességben, készülődésben, megnyilvánuló gesztusokban.

Tervezésünkben elegendő időt kell hagyni az előkészületekre, eszközök, ajándékok, díszítések készítésére. Érezzék ennek lényegét, fontosságát, tudjanak az oldott légkörben örülni a jeles napoknak. Az ünnep helyszínét úgy válasszuk meg, hogy mindenki aktívan részt vehessen benne.

Az ünnepeken mindenki a maga egyéniségéhez mérten vegye ki részét a készülődésből, ünneplésből. A szereplési vágytól pezsgő gyermekeket hagyjuk kibontakozni, de a visszahúzódó gyermekek számára elég, ha a közös tevékenységekben érzik át az ünnep hangulatát.

JELES NAPOK A NEVELÉSI ÉV FOLYAMÁN

11.1.2.1.1. A külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalommal

Az óvodában minden tevékenységben, minden szituációban adottak a lehetőségek a matematikai tapasztalatok megszerzésére.

Feladatunk: A gyermekekkel megismertetni a valóságos világ összefüggéseit, téri-mennyiségi-formai azonosságait, különbözőségeit. A matematikai tapasztalatszerzést óvodánkban természetes környezetben tesszük lehetővé.

A matematikai tartalom a környezet megismerésének a része, mely segíti a gyermeket a külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásában, értelmi és érzelmi fejlődésében. Az anyanyelvi fejlesztésre, szókincsbővítésre is jó alkalmat ad. Új szavakkal, fogalmakkal ismerkednek meg. Gondolkodásra, kreativitásra, emlékezetre, problémamegoldásra ösztönözzük a gyermekeket. A heti tervben külön tevékenységi formaként tervezzük a matematikai tartalmú megismeréseket. Már kiscsoportban felmérjük a gyermekek aktivitását, érdeklődését, játékait, beszédét, hogy a későbbiekben a fejlesztő munkánkat alaposan megtervezhessük, ami középső korcsoporttól valósul meg.

Különböző környezetből jövő gyermekeknek más-más az érdeklődése, esetleg a kevésbé érdeklődőknek a kedvét szükséges meghozni a felfedezéshez, a kutatáshoz, a problémák megoldásához.

A tevékenységközpontú program szerint a nap bármely szakaszában ismeretekre tehetnek szert a gyermekek. Fontos feladat ezeknek az ismereteknek, tapasztalatoknak a biztosítása. Lehetősége legyen rácsodálkozni összefüggésekre, megoldani problémákat. 3-5 éves korban a gyermekek matematikai ismereteket szerezhetnek teljesen indirekt módon játékaikban, mindennapi tevékenységeikben. 5 éves kor után a kialakult matematikai beállítódás, s a megszerzett ismeretek segítenek hozzá, hogy játszva, rengeteg cselekvéssel, minden érzékszervüket megmozgatva jussanak matematikai ismeretekhez, tapasztalatokhoz.

Feladatunk ilyen lehetőségek biztosítása és a tapasztalatok, ismeretek rendszerezése. Könnyen szem előtt tarthatók a gyermekek egyéni képességei s az egyének közti különbség. Figyelembe vesszük az egyes gyermekek egyéni munkatempóját, fejlesztésre, buzdításra, segítségre ad lehetőséget, ezzel oldódnak a gyermekek gátlásai, mivel nem tartanak a kudarctól.

A cél az, hogy minden gyermek elsajátítsa a korának megfelelő ismereteket, ez pedig lényegesen egyszerűbb akkor, ha nem kötött formában, kényszer hatására, hanem játszva, aktív cselekvőként teszi.

Tevékenységek közben beszélgetni, beszélteni, észrevétni, elgondolkodtatni lehet a gyermekeket egy-egy felfedeztetéssel. Ami a felnőtteknek rendkívül kézenfekvő, az a gyermekeknek érdekesség lehet.

Ilyen folyamatos rácsodálkozás lehet:

- összehasonlítás (tulajdonságok, számosságok, azonosságok, különbségek)
- halmazképzés
- térbeli ismeretek, elhelyezkedések (pl. utasítások végrehajtása)
- térbeli kiterjedések (magasság, hosszúság, szélesség, vastagság, bőség)
- térbeli tájékozódás
- űrtartalommérés
- kerületmérés
- számlálás, sor, sorozatok kialakítása, sorszámok gyakorlása
- Mi változott meg? (megfigyelés fejlesztése)
- színek: alap és kevert színek
- tükörjáték – szimmetria
- tájékozódás a síkvilágban
- mennyiségek összemérése
- válogatás
- ítéletek fogalmazása

A játékok, a közös tevékenységek során, a tapasztalás, érzékelés, beszélgetés útján gazdagodnak az ismeretek, melyek szókincs bővüléséhez, új ismeretek elmélyüléséhez és annak biztos alkalmazásához, használatához vezetnek.

11.1.2.2. Mozgás

A tevékenység célja: sokoldalúan fejlett és fejlődőképes személyiség kialakítása, a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése, az irányított mozgás megszerettetése, a testi képességek fejlődése.

Feladatunk: a mozgás megszerettetése és a későbbi életmód részévé tétele, az igény, szükséglet megalapozása, a testi képességek fejlesztése sok-sok játékkal.

A gyermekek mozgásigényének kielégítéséről az egyéni sajátosságok figyelembevételével igyekszünk gondoskodni. Elegendő mozgáslehetőséget biztosítunk a csoportszobában, tornateremben és az udvaron egyaránt, spontán vagy szervezett formában (mozgás, mozgásos játékok szervezése), eszköz nélkül vagy változatos eszközök biztosításával, a szükséges, elégséges szabályok megtanításával.

Láb- és tartásjavító gyakorlatokat tervezünk a nap folyamán a mozgási rendellenességek prevenciója és korrekciója érdekében.

Programunkban kétféle mozgásfejlesztési formát határozunk meg a fenti feladatok megvalósítása érdekében:

SZABAD MOZGÁS / IRÁNYÍTOTT MOZGÁSFEJLESZTÉS

A **szabad mozgás** feltételeit biztosítjuk óvodai helységeinkben és az óvoda udvarán egyaránt. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitívénkép, önkontroll, érzelem szabályozása, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az **irányított mozgásos tevékenységek**. Heti tervezésünkben az irányított mozgásfejlesztés, a mozgásos játékok célirányosan tervezett tevékenységek. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgások kialakulásához. Célunk a kooperatív mozgásos játékok alkalmazásával a gyermekek mozgásigényének kielégítése, az egészséges életmód alakítása, a testi képességek fejlesztése, a helyes testtartás és a mozgáskészség alakítása, valamint az értelmi és a szociális képességek fejlesztése.

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek egyéni képességeik és tempójuk alapján végezhessek a gyakorlatokat. Az oldaliság (lateralitás) kialakítása érdekében kargumit vagy szalagot használunk.

Feladatunk, hogy a gyerekek megtanulják az eszközök biztos fogását, használatát. Az óvodapedagógus célirányosan használja fel a gyakorlatokat a nagymozgások, a szem-kéz, szem-láb koordináció, finommotorika, egyensúlyérzék, testséma, térészlelés és térirányok kialakításának érdekében. Feladatvégzés és versenyzés közben egészséges versenyszellem alakuljon ki a gyermekek között.

Tervezésnél dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában című könyve ad számunkra a heti tervezéshez javaslatot, melyet heti témánk, a csoportunk fejlettsége és a környezet adottságainak megfelelően módosítunk.

11.1.2.3. Művészeti tevékenységek

A gyermekek a környezetükből jövő spontán ingerek és szerzett tapasztalatok hatására fejlődnek, gazdagodnak. Ezek a spontán és megszerzett tapasztalatok, élmények adják az alapját a művészeti tevékenységeken, az önkifejezésnek. Minél többet lát, hall, tapasztal egy gyermek, annál sokoldalúbb lesz nemcsak a világ felé forduló figyelme, hanem az önkifejezése is. Az önkifejezés leginkább a művészeti tevékenységekben mutatkozik meg.

Lényeges, hogy minden személyiség a saját tempójában, egyéniségéhez mérten tudjon fejlődni. A fejlődéshez időre, türelemre, ötletre, találékonyságra van szükség a felnőttek - főként a pedagógusok részéről - akik személyiségükkel, ismereteikkel segítenek e fejlődésben.

Az egész nap folyamán adódó lehetőségek kihasználása fontos része az optimális fejlődésnek. A gyermek a közvetlen környezetéből meríti a legtöbbet. Fontos tehát, hogy elegendő hely, eszköz, idő legyen biztosítva a tevékenységekhez és legyen kedve a gyerekeknek alkotni. A környezet, ahol az alkotásokat értékelik, megbeszélik, készítő erőt ad a további tevékenykedéshez.

A gyermek az őt érő benyomások egy részével a felnőtt tudatos szervező munkájának eredményeként találkozik. Nagyon fontos szerep jut a szülőknek is ebben. Ha ismerik az óvodában folyó tevékenységeket, az otthoni lehetőségekkel csak fokozhatják a fejlődést, az önkifejezést.

Előfordul, hogy egy gyermek nem érdeklődik, ennek oka lehet:

- ingerszegény környezet,
- nem terheltek, segítették a kialakulóban levő alkotó úton,
- helytelen közbeavatkozás miatt,
- felnőttek helytelen irányítása miatt,
- negatív magatartás miatt.

Ezek elemzése segíthet a legjobb módszer megtalálásában, hogyan kedveltessük meg, hangoljuk a gyermeket a művészeti dolgok felé. A tehetség már ebben a korban is megmutatkozhat, vonzódásban, kreativitásban, egyéni kifejezőképességben, egyéni látásmódban, színvilágban, stb. Feladatunk, hogy lehetőségeket biztosítsunk a (tehetséges) gyerekek fejlesztésére. A sikeres fejlesztés alapja, hogy a gyermeket csak valódi sikereiben erősítsük. Lényeges szempont, hogy a gyermek önmagához képest fejlődjön.

A művészeti tevékenységek jelentősége abban rejlik, hogy szabad cselekvési lehetőséget biztosít. Fontos, hogy művészetet bevigyük a csoportokba, mert az közvetlenül az érzelmekre hat, a kedélyállapotot, a gondolkodást befolyásolja (pl. vers, mese, zene, képek, művészeti tárgyak stb.).

11.1.2.3.1. Verselés, mesélés

A tevékenység célja, feladata: a gyermeket a mese és a vers segítségével az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanítsunk, mélyítsük az önismeretét, segítsük a világ megismerését, alapozzuk meg a pozitív személyiség jegyeinek kialakulását. Legyenek képesek leküzdeni szorongásaikat, gátlásaikat. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniének elmaradhatatlan eleme. Az óvodában a népmesék, a népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi előtérbe kerülnek, de klasszikus kortárs irodalmi műveket is ismertetünk a gyerekekkel. Célszerű a gyermekek lelki világához, érdeklődési köréhez kapcsolódó műveket tervezni.

Az irodalmi nevelés során a csoport szintjének megfelelő, változatos, a gyermekekhez közeli meséket, történeteket, verseket, verses meséket közvetítünk a gyerekek felé mind a népi világból, mind az ismert esetleg kevésbé ismert magyar meseírók tollából. Ide sorolható a klasszikus és kortárs irodalmi művek, illetve azok részletei, megtörtént események, színes leírások előadása.

Fontos, hogy a nyelvileg tiszta, értékes mesét, verset halljanak a gyerekek, melyeknek erkölcsi tartalmuk van, belső indulati élményeket közvetítenek,

melyben a jó és az igaz győz a gonosszal, a hazuggal szemben. Ez oldja a szorongást, emberi kapcsolatokra tanít, önismeretre nevel, elősegíti a világ mind jobb megismerését.

A mesék hőseinek tetteit, a cselekmény menetét, a szereplők mondanivalóját, hangját, mozdulatait a gyermekek saját elképzeléseik alapján játsszák el, tükrözve saját vágyaikat, indulataikat, érzelmeiket.

A gyerekek pihenés előtt minden nap álomba ringató meséket, verseket hallgatnak.

A verselést, mesélést mindig kötetlenül szervezzük, kezdeményezzük. A gyermekek önként, érdeklődési kedvük szerint vesznek részt a mesehallgatásban, mesemondásban. A mesehallgatáshoz bensőséges, meghitt légkör biztosítása szükséges.

A tervszerű kötetlen verselést, mesélést mindennapra szervezzük, a nap bármely szakaszában kezdeményezhetjük, ha a helyzet megkívánja! A kezdeti játékos mozgással összekötött mondókázás, mesélés, verselés a későbbiek folyamán tovább bővül a környezetről, időjárásról, játékról, állatokról, emberekről szóló mesékkel, versekkel, míg óvodáskor végére elérnek a gyermekek az önálló mesélés, verselés szintjére. A gyermek a kreativitását saját vers és mese alkotásával is kielégítheti.

A mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálás az önkifejezés egyik módja. Az élmények feldolgozására többféle lehetőséget biztosítunk, támaszkodva a már meg lévő eszköztárunkra, amelyeket folyamatosan fejlesztünk az adott anyagokhoz illeszkedve /dramatizálás, bábozás, szerepjáték, beszélgetés, képolvasás, stb./.

Az irodalmi anyag kiválasztásában a tervszerűség, tudatosság és fokozatosság érvényesül. A mesék oldják a gyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínálnak részükre. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkésítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Évente többször hívunk előadókat, akik mesét adnak elő a gyermekeknek. Ezeket az épület pedagógusai válogatják össze, hogy minőségi darabokat

láthassanak az óvodások. Lehetőség szerint szervezünk közös színházlátogatásokat bábszínházba, művelődési házba is.

Az óvoda életét tovább színesítik az óvodapedagógusok meseelőadása, mely egy évben többször is megrendezésre kerül. Ilyenkor a „saját óvodapedagógus” kerül a mű egy-egy szerepébe, amely szintén különleges élmény a gyerekeknek – és a pedagógusoknak egyaránt.

11.1.2.3.2. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Programunk fontos eszközként tartja a kézműves tevékenységeken keresztüli önkifejezést. A művészeti tevékenységekben, így az ábrázolásban is a gyermek teljes szabadságot kap, szabadjára engedheti érzelmeit, képzeletét, elképzeléseit. Jelzést ad önmagáról, kommunikál a környezetéről, szocializálódik, új technikákat tanul. Megjelenik az alkotási vágy, ennek hatására a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyebbé válik és kialakul az intellektuális látás.

Feladatok: Az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítunk teret. Lehetőségek felkínálása mellett teret adunk az önálló alkotásoknak teret. Nem az eredmény a fontos, hanem a szabad alkotás és annak öröme, a kreativitás fejlődése.

A gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszköze, hogy ismerkedjenek műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, esztétikus tárgyi környezettel, nemzeti szimbólumokkal.

Az ábrázolás különböző fajtái: rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás és a kézi munka.

Az óvodapedagógus feladatai: megismertetni a gyermekeket a különböző anyagokkal és a kézi munka technikai alapelemeivel, a színvilággal, formavilággal és a téri ábrázoló világgal. A kézmozgás fejlesztése széles tevékenykedési lehetőségek biztosításával, eszközök használatával. Ösztönözni az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára. Elősegíteni az alkotás örömének megélését.

Támogatjuk a gyermeket a pontosabb vizuális emlékezésben változatos ingeranyaggal, a megfigyelés és az analizálás pontosabbá tételével. Teret engedünk az esztétikai érzékenység kialakulására, a szép iránti nyitottságra, környezetünk iránti fogékonyságra. A vizuális tevékenységekben figyelünk a keresztcsatornák fejlesztésére, a koordinált mozgás elősegítése.

Az óvoda épített és tárgyi környezete, díszítése, szemléltető eszközei a kötetlen és kötött foglalkozásokkal együttesen képezik a vizuális nevelés hatásrendszerét. Lehetőséget adunk az eszközök mindennapi használatára, a különböző technikák készség szintű elsajátítására. A csoportokban megteremtjük a feltételét annak, hogy a gyermekek játékidőben is, délelőtt és délután is kedvtelésből használhassák az ábrázolás anyagait, eszközeit. Megteremtjük a szabadidős, ill. kötött ábrázolás tárgyi hangulati feltételeit, a gyermek fejlődését belülről serkentő motiválást. Igényesen törekszünk környezetünk formálására, a természetes és jó minőségű anyagok használatára. Megismertetjük a gyermekeket a különböző anyagokkal, az ábrázolás, a konstruálás, az egyszerű munka fogásaival, technikai elemeivel. Életkorának és aktivitásának megfelelően különböző változatos technikákat alkalmazunk, nyitottak vagyunk az új módszerekre.

Építünk a környezet által adott élményanyagra, a természetre, az irodalmi élményekre, a gyermek fantáziájára. A gyermeki alkotásokat lehetőség szerint bemutatjuk közösségi rendezvényeken a tehetségek bátorítására.

A gyermeki személyiség fejlesztéséhez hozzátartozik a műalkotásokkal, szépművészeti tárgyakkal, népművészettel való ismerkedés is. Lehetőséget kell adni arra, hogy művészeti albumok, könyvek helyet kapjanak a könyvespolcon.

11.1.2.3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Zenei nevelésünk célja, hogy felkeltsük a gyerekek érdeklődését, megalapozzuk igényes zenei ízlésüket. Olyan zenei anyagot kell választanunk, amely a gyermekek életkorának, zenei képességeinek megfelel.

A népi gyermekjátékokkal, dalokkal, mondókákkal, néptáncal és a népszokásokkal ismerkedve minél több olyan élményhez jussanak a gyermekek, ami fejleszti zenei ízlésüket, alapot adnak a zenei műveltségük tovább fejlesztéséhez. Általa megismerik népi kultúránk zenei alapjait. Mindezt kiegészítjük igényesen megválogatott kortárs zenei alkotásokkal.

Feladataink:

- Zenei hallás, ritmusérzék, emlékezet, alkotókedv és mozgáskultúra fejlesztése, élő zenei anyanyelv kialakítása.
- Ének-zenei nevelésünk hatékonysága érdekében szükséges: a feltételek megteremtése, zenei képességek, készségek fejlesztése; a felhasznált zenei anyagok igényes válogatása a csoportok összetételének és szintjének megfelelően.

- Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a közös éneklés örömét, a mozgás szépségét.
- A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és a népi játékok a hagyományok megismerését, tovább élését segítik.

A zenei anyag kiválogatását: a gyermek életkori sajátossága, a csoport összetétele, zenei képességei és az aktualitások határozzák meg.

A zenei nevelés során céltudatosan fejlesztjük a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei verbális emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, mozgáskészségét, mozgáskultúráját.

Megismerkednek dallamjátszó és ritmushangszerekkel. A képességfejlesztésnél törekedni kell a játékosságra, az örömteli légkör fenntartására. Az igényesen válogatott énekes népi játékok és a kortárs művészeti alkotások hozzájárulnak a gyermek zenei képességeinek és kreativitásának fejlődéséhez.

A közös éneklés, játék, mondókázás, zenehallgatás során bővül szókincsük, fejlődik ritmusérzékük, képzeletük, mozgásuk, társas kapcsolatuk. Hallgassanak a gyermekek sok zenét, énekeljenek kedvtelésből – „csak úgy” maguknak. Ez leginkább akkor alakul ki, ha a csoport jó kedélyű, felszabadult, életében naponta helyt kap a zene, a dal, a játék.

Kiscsoportban célszerű közvetlenül ölbeli játékokat, dalokat kezdeményezni, hozzászoktatva a gyermekeket a napi éneklés, mondókázás öröméhez. Később a közös játékok, közös élményszerzés közben is előkerülnek az ismert zenei anyagok, melyet közösen énekelve erősödnek társas kapcsolataik.

Az ének-zenei fejlesztéshez, a foglalkozások megtervezéséhez alaplámként használjuk Forrai Katalin Ének az óvodában című könyvét, de törekszünk más - a korcsoport fejlettségének megfelelő - dalok, kortárs, népi játékok, zenei előadások felkutatására is.

Az óvodapedagógusok feladatai:

Óvodánkban minden alkalmat megragadunk, hogy bevonjuk a gyermekeket a közös éneklésbe, énekes játékokba. Különböző játékos mozdulatokkal fejlesztjük ritmusérzéküket. Nagy figyelmet fordítva fokozatosan bevezetjük a gyermekeket a közös éneklés, együttes játék, zenei tevékenységek örömének átélésre.

A hallás és ritmusérzék fejlesztés anyagát fokozatosan bővítjük és nehezítjük. Énekes játékokat színesebbé tesszük egyszerűbb játékos, táncos mozgásokkal. Ösztönözzük a gyermeket fantáziájának kifejezésére, kitalált dallamok, ritmikus szövegek létrehozásával.

A zenét beleszójuk mindennapi életünkbe, játszunk, éneklünk akkor is, amikor a gyermekek kezdeményezik, énekelünk vagy zenélünk hangulatkeltés, motiválás céljából, különböző játékhelyzetekben, udvaron, kiránduláson, óvodai ünnepek, ünnepélyek alkalmával.

A zene befogadása, meghallgatása, a dal szépségének átélése fontos, hogy örömmé váljon a gyermek számára. Zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek nemzeti hovatartozását, előtérbe helyezve a magyar zene kulturális anyagát.

A zenei tevékenység gyakorlásának módjai az egyéni és közös éneklések, az énekes játékok, a körjátékok, a néptánc elemeire építő mozgásos ritmikus játékok és a játékos mozdulatok.

A kommunikációs képzés fejlesztésében kiemelkedő szerepet kap az ének-zenei nevelés. Feszültség- és gátlásoldó hatása kihat a nyelvi kommunikációra is.

Éneklés közben gyakoroljuk a helyes artikulációt, hangképzést, légzéstechnikát.

Lehetőségként kihasználjuk, hogy pihenés előtt altató dallal, dúdolóval ringatjuk álomba a gyerekeket.

11.2. Társas és közösségi tevékenységek

A csoport számára a mindennapi tevékenykedés hasznos, színvonalas, ötletgazdag kell, hogy legyen, így talál az egyéni és a közös „munkában” örömet a gyermek. A közös tevékenység (teremdíszítés, kiállítás szervezés, egymás segítése, stb.) mind olyan emberi tulajdonságok, képességek, készségek kialakulását eredményezi, amelyek alkalmassá teszik a gyermekeket másokkal érintkezni, együttműködni, kommunikálni.

Az óvoda élete szervezett kereteken belül zajlik (folyamatos, rugalmas napirend szerint), a sokrétű lehetőségek biztosítása adja meg a gyermekek számára a más-más tapasztalást, a világ megismerését.

Törekedünk a kicsiknél a nyugodt, vidám légkör kialakítására, nagyobbaknál közös tevékenységekkel (kirándulások, színházlátogatások, egyéb programok szervezésével) a körülöttük lévő világ egyre mélyebb

megismerésére, közös élmények gyűjtésére. A nevelőközösségnek feladata az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés, melyeknek ebben a folyamatban meghatározó a szerepe.

A közösségen belül kell a gyermekeknek elsajátítaniuk:

- társakkal való helyes viselkedést (vitás kérdések elintézése, segítségadás)
- egyén érvényesülését
- közös tevékenység fontosságát
- felnőttek, idősek tiszteletét, kisebbek segítségét
- partnerviszony kialakítását
- önálló kapcsolatteremtést
- toleranciát, erkölcsi normák alapjait
- helyes szokásrendszert
- az egyének tiszteletét, szeretetét, kölcsönös bizalmat.

Közös programok lehetnek egész óvoda vagy csak egy-egy csoport részére:

- városi rendezvényekre való készülés
- séták a városban, alkalmi és állandó kiállítások megtekintése
- iskolával való kapcsolat fenntartása
- ünnepekre készülődés, gyűjtő munkák, ajándék készítése
- kirándulások
- rövid műsorokkal való készülés
- alkalmi színházi előadások megtekintése

Mindezek kialakulásában fontos szerep jut az alapvető feltételek biztosításának (hely, idő, eszköz), mely lehetővé teszi a gyermekek mindennapos zavartalan testi, fizikai, szellemi fejlődését, a szülőkkel való partneri viszony nyitottságát, hogy az óvodánkat megismertessük a város lakóival.

Óvodánkban a befogadás során fontosnak tartjuk a fokozatosságot, ezért a szülők részére lehetővé tesszük, hogy segítségére legyenek a gyermekek óvodába való beilleszkedésének. Ennek tartamáról mindenkor a csoport óvodapedagógusai tesznek javaslatot az érkező gyerek és a csoport gyermekei ismeretében.

11.3. Munka jellegű tevékenységek

A gyermek munka jellegű tevékenységén a saját személyével kapcsolatos feladatok ellátását valamint a közösség érdekében tett tevékenységet értjük. A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység.

Területei: az önkiszolgálás, az elvállalt naposi munka, az óvoda mindennapi életével kapcsolatos állandó és alkalmi munka, környezet- és növénygondozás.

Célunk: érezzék át a munka fontosságát és tevékenység közben örömmel végezzék el a feladatot saját személyükkel kapcsolatosan vagy a közösségért végzett játékos munkavégzés során. Saját és mások elismerésére nevelésének egyik leghatékonyabb eszköze.

Feladataink:

- Örömmel és szívesen végzett cselekvő tevékenység során juttassuk a gyereket sikerélményhez.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök, jártasságok, képességek, készségek /pl.: kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság/ fejlődjenek.
- Tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekkel való együttműködését és folyamatos, konkrét, reális vagyis a gyermeknek saját magához mért fejlesztő értékelést igényel.

A gyerekek a munka jellegű tevékenységet, éppúgy, mint a játékot, általában könnyedén végzik, szeretik. Végig játékos jellegű marad a tevékenység.

Megismerik, elsajátítják és természetesnek tartják szükségességét.

A munka felelősséggel jár, mely gyakorlás során alakul ki. A munkavégzés során formálódnak és egyre pontosabbá válnak a tevékenységhez szükséges képességek. A munka elősegíti a társas kapcsolatok fejlődését, szociális és együttműködő képességei feladattudatát, önállóságát.

A munka tartalma csoportonként változó lehet, pl. maguk és környezetük rendben tartása, játékok rendezése, javítása, tisztítása, csoportdíszítés, rendezés, tárgyak segítése, naposi munka, élősarok, magas veteményes ágy gondozása, évszakonként kerti munka, gereblyezés, gyűjtőmunkák, alkalmi papírgyűjtés.

Nagyon fontos, hogy a gyermekek legelőször a saját személyükkel kapcsolatos munkák elvégzésében legyenek biztosak, igényeljék a velük kapcsolatos rendet, tisztaságot.

Önellátásban sajátítsák el:

- a játék használata utáni játék elpakolást,
- a ruhájukkal kapcsolatos teendőket,
- étkezésnél a terítést, elpakolást,
- tisztálkodás során a mosdó rendjének megőrzését, törölköző, fogmosószeresek használat utáni helyretételét,
- a tevékenységükből származó szemét eltakarítását.

Amikor már személyükkel kapcsolatos önállóságot mutatnak, melyet rendszeresen, saját tempójukban folyamatosan, következetesen gyakorolnak, akkor érdemes olyan munkaformát rájuk bízni, ami már a közösséggel végzett tevékenység. Át kell érezniük munkájuk fontosságát, örömteli tevékenység kell, hogy legyen, hogy munkájukkal másoknak is örömet szerezhetnek.

Ilyenek: – naposság,
 – alkalmi megbízatások,
 – közös munkavégzés (teremrendezés, rendrakás stb.),
 – növény- és állatgondozás,
 – kerti munka.

Fontos, hogy a munkafolyamatok egymásra épülése folyamatos és fokozatos legyen. Ezáltal egye nagyobb önállóságra, önálló gondolkodásra, szabad tevékenységre neveljük a gyermekeket, mely örömet, magabiztosságot eredményez. Ahhoz, hogy a munkát sikerélményként élje meg, dicsérettel buzdítjuk.

Modell értékű mintákat biztosítunk. A munkavégzés becsületére nevelünk.

11.4. Szabadidős tevékenységek

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Az óvodai élet szinte egészét áthatja a szabad játék, a szabadidős tevékenységek folyamata. A nap bármely szakaszában fellépő spontán gyermeki ötletelést, kreativitást fontos felhasználnunk a gyermekek életének, a csoport mindennapjainak színessé tételében. Ez az ötlet lehet tervezetten irányított is

(„eszközök felbukkanása”) amikor új szintre szeretnénk emelni egy régóta játszott játékot. A szabadidős tevékenységek során a tanulás feltétele a cselekvő gyermek aktivitása, a felfedezés lehetőségének biztosítása, a kreativitás erősítése.

12. A fejlődés nyomon követése, a nevelés - tanulás tervezése, dokumentumaink, a nevelés - tanulás időkeretei

Az óvodába került gyermekeknél nagyon fontos a családi háttér megismerése. Minden gyermeknek van **személyi anyaga**, melynek dokumentumai:

- anamnézis
- „Fejlődésem lépései”(félévente a fejlődését követjük)
- vizsgálatkérő dokumentumok, vizsgálatok eredményei (egészségügyi, szakorvosi, szakszolgálati, szakértői)

Folyamatos a kapcsolattartás a családdal (napi információcsere, szülői megbeszélések, fogadóóra, szülői értekezletek, csoporthírek, közös városi rendezvények, szükség esetén családlátogatás, stb.), mivel minden gyermek más és más családi háttérrel rendelkezik, mások az elvárások, fejlesztési lehetőségek. Ezért is fontos, hogy az egyént a családi háttérrel együtt elfogadva próbáljuk befogadni, tudatosan formálni, fejleszteni. Igyekszünk enyhíteni lemaradásain, a problémákat feltérképezve segíteni, azokat akár szükség esetén szakember bevonásával megoldani.

A nevelés, a tanulás szorosan összefügg egymással, ezért a kettő komplex egységben hat egymásra, átszőve a napi tevékenységet. Fontos a teljes nevelési folyamat megtervezése (Éves terv). Az **éves terv** tartalmazza az időszak megjelölését, a témajavaslat megnevezését, mely a csoportnaplóban mindenkor megtalálható. Az éves tervezésnek rugalmasnak kell lennie, mivel a gyermeki tevékenységek, ötletek, azok különlegessége miatt (előre nem tervezett kirándulás, kiállítás stb.) átütemezést kívánhat.

Csoportprofil készítése, melyet a két óvodapedagógus közösen készít. A csoportprofil tartalmazza a gyerekek számát, összetételét (kor, nem), a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek számát, státuszának okát, a gyermekek szociális háttérét, játékszintjét, motiváltságát, közösségi szintjét.

A csoporthapló tartalmazza:

- Az óvoda, gyermekcsoport nevét, az óvodapedagógusok nevét, a csoportnapló megnyitásának, zárásának időpontját
- a gyermekek szeptember 1-jei névsorát és jelét (ABC sorrendben)
- a gyermekek születésnapjait születési idő szerint (legidősebbtől a legfiatalabbig)
- a gyermekcsoport életkor szerinti összetételét (kiscsoportos, középső csoportos, tanköteles)
- a hetirendet,
- a napirendet,
- a nevelés, tanulás folyamatának tervét félévente (fél éves terv)
- a nevelés, tanulás folyamatának tervét hetente (heti terv)
- Folyamatosan figyelemmel kísérve alakítjuk ki a heti tervet, melyben az egymásra épülést biztosítja az előző heti tapasztalat. Lényeges, hogy tudjuk, a közösség illetve egy-egy gyermek milyen segítséget, fejlesztést igényel. A tevékenységek, fejlesztések tervezése írott formában történik. A tervezés során törekszünk a többoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek kihasználására, az alaposságra, az ismétlésekre.
- az ünnepeket, megemlékezéseket
- a nevelés, tanulás értékelését félévente
- feljegyzéseket, bejegyzéseket a csoportról havonta
- bölcsődéből érkezett gyerekek megjelölését
- kiemelt figyelmet igénylő gyerekek megnevezését
- SZK szülők megnevezését, elérhetőségét

A szakmai tudás fontos alkotóeleme egy-egy pedagógusközösségnek. Továbbképzéseken való részvétellel, egymást segítve, ötletek gyűjtésével, problémák felvetésével, közös megoldással, a pályakezdők felkarolásával lehet egy nevelőtestületnek igazán sikeres, szeretetteljes légkörben jó munkát végeznie, mely példamutató alapja a gyermekközösség jó közérzetének.

A tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlődési ütemét, szintjét, képességeit, dinamikáját, tapasztalatait, a gyermek egyéni ötleteit, érdeklődését. Ezek utólag kerülnek be a tervezésbe, hiszen az élmények, hagyományok, tapasztalatok kihatása előre nem mérhető. Ezeket a történéseket feljegyezzük, átgondoljuk, a következő heti tervezésnél vesszük őket figyelembe.

Figyelmet fordítunk arra, hogy a tervezésben is érvényesüljön a nevelés-tanulás folyamatának komplex egysége.

Tervezésünk három intervallumot ölel fel :

- ✓ **éves terv:** magában foglalja az egész éves program átgondolását, lejegyzését, a csoport egyéni arculatának kialakítását.
- ✓ **fél éves terv:** játék- és tanulási tevékenységek, társas- és közösségi tevékenységek, munkatevékenységek, szabadidős tevékenységek
- ✓ **heti ütemtervek:** témajavaslat alapján anyanyelvi, külső világ tevékeny megismerése, mozgás, művészeti tevékenységek megtervezése, élményszerzési, fejlesztési folyamat tervei.

A szervezett tevékenységben megvalósuló tanulás időkeretei:

A gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú, 5-35 perces csoportos foglalkozások megtervezésével, szervezésével valósulnak meg. Az időkeret megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, kíváncsisága, érdeklődése befolyásolja. Az óvodapedagógus módszereit, eljárásait mindenkor az adott szituációnak megfelelően választja meg.

Elérendő cél, hogy a játékosság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben.

13. Törvényi hivatkozások

- **2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről**
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV
- **137/2018. (VII. 25.) kormányrendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról**
<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK18118.pdf>
- **A 2011. évi CXC. törvény végrehajtási rendeletei:**
 - **32/2015. (VI. 19.) EMMI- rendelet – zömében 2015. június 20-ai hatálybalépéssel – módosította A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendeletet (a továbbiakban: rendelet).**
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1500032.EMM&getdoc=1>
 - **229/2012. (VIII.28.) Korm. Rendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról**
http://www.budapestedu.hu/data/cms150367/229_2012_VIII_28_Korm_rendeletet_a_nemzeti_koznevelesrol_szolo_torveny_vegrehajtasarol_MK_12_112.pdf
- **32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról**
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1200032.EMM&txtreferer=A1100190.TV>
- **2015. évi CCXXIII. törvény egyes szociális, gyermekvédelmi, családtámogatási tárgyú és egyéb kapcsolódó törvények módosításáról**
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500223.TV×hift=20170101&txtreferer=A1100204.TV
- **326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról**
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300326.KOR
- **328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról**
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100328.KOR
- **15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről**
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300015.EMM

14. Felhasznált irodalom

Óvodai Nevelés Országos Programja (ÓNOA)

Fábián Katalin: Tevékenységközpontú ONP (1996)

Útmutató TONP Mindennapos testnevelés foglalkozásainak szervezéséhez (Fabula, 1998)

Útmutató TONP Matematika komplex foglalkozásainak szervezéséhez (Fabula, 1997)

Útmutató TONP Természet – társadalom – ember. A környezeti nevelés lehetőségei, szervezése a program keretében. (Fabula, 1998)

Útmutató TONP Tervezés- ünnepek, ünnepségek, megemlékezések (Fabula, 1998)

Útmutató TONP A tevékenységeken alapuló szokásrendszer kialakítása, a gondozás és az egészséges életmódra nevelés az óvodában (Fabula, 1998)

Gondozás az óvodában (OPI, 1983)

Baranyai Sándorné: Környezetvédelem az óvodában (1997)

Fábián Katalin- Laminé Antal Éva: Biztos minőség- Minőségbiztosítás az óvodában? (Fabula, 2000)

Fábián Katalin- Laminé Antal Éva: Mérőeszközök, felmérőlapok gyűjteménye (Fabula, 2000)

15. Legitimációs záradék

Az intézmény OM azonosítója: <p style="text-align: center;">032825</p>	Készítette: <p style="text-align: right;">..... P.h. óvodavezető</p>
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestületi elfogadás határozatszama: Nevelőtestület nevében:	
Véleményezők:	
1. 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118.§ (3) a) pont Az óvoda szakmai munkaközössége nevében: Szakmai munkaközösség vezető	2. Nkt. 72.§ (5) Szülői Szervezet a Pedagógiai programról szóló tájékoztatást megkapta: <p style="text-align: center;">SZK elnök</p>
1. 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ (6) (8)védőnővédőnővédőnővédőnővédőnőgyermekorvos	5.20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ <p style="text-align: center;">óvodapszichológus</p>
A Pedagógiai Program érvénybe lépésének céljából A Diósdí Dió Óvoda Pedagógiai Programját az óvoda vezetője a <p style="text-align: center;">.....számú határozatával jóváhagyta.</p> <p style="text-align: right;">..... P.h. óvodavezető</p>	
A dokumentum jellege: <p style="text-align: center;">Nyilvános</p>	Megtalálható: <p style="text-align: center;">az óvoda honlapján</p>
Hatályos: A kihirdetés napjától visszavonásig	
Verziószám: .../2018.	Készült:példányban
Iktatószám:/2018.	

